BOSS

Ruimte voor iedereen om samen te bewegen en te sporten



Leidraad voor een integrale aanpak voor Bewegen, Ontmoeten, Spelen en Sporten (BOSS) in De Fryske Marren.

Aanleiding



Van spelen naar BOSS

Aanleiding voor dit document is de behoefte om het ‘verlopen’ speelruimtebeleid te actualiseren. De wens is een actualisatie die kijkt naar de buitenruimte voor 0-99 jaar. Het gaat nu niet meer alleen over spelen, maar ook over bewegen, ontmoeten en sporten. Dit noemen we ook wel: BOSS.

Doel

Het doel is een visie en strategie te maken voor bewoners in De Fryske Marren.

Er ligt een gemeentebrede visie voor BOSS. Deze wordt getoetst in Lemmer en Bakhuizen in de vorm van uitwerkingspilots.

Het plan biedt ruimte voor bewoners om zelf aan de slag te gaan met BOSS. Zo ontstaat maatwerk dat past bij het karakter van de kern. Hier is vrijheid voor stakeholders om binnen de aangegeven structuur aan de slag te gaan.

Dit document moet de aanleiding zijn voor meer BOSS in de fysieke leefomgeving van gemeente De Fryske Marren. Het stimuleert actief gebruik van de buitenruimte, door jong en oud. Zo draagt BOSS bij aan een gezondere en fittere samenleving, maar ook aan zelfredzaam opgroeien en ouder worden.

Afbakening en werkwijze

Afbakening

Dit is een visie en strategie voor de gemeente. De focus ligt op ruimte en voorzieningen in de bebouwde kommen van de gemeente. BOSS begint dichtbij huis voor kinderen, maar naarmate zij ouder worden, gaan ze steeds verder weg het dorp of de buurt in. Te voet, per fiets of per step/skates. Tot het punt dat ze oud genoeg zijn om zelfstandig buiten de grenzen van dorp of buurt te bewegen en ontmoeten. De ruimte die nodig is voor spelen op buurt- en kernniveau leent zich ook prima voor senioren. Hun actieradius wordt steeds kleiner naarmate zij ouder en minder mobiel worden. Zij willen rustpunten onderweg naar de winkel om even lekker te zitten of om te kijken naar wat er allemaal op een plek gebeurt. Volwassenen, de groep tussen jeugd en senioren, willen in eigen omgeving genieten van ontmoeten van dorpsgenoten of een wandeling of fietstocht kunnen maken bij mooi weer. BOSS gaat dus verder dan de plek alleen. Het biedt een opstap naar een breder netwerk aan voorzieningen tussen verschillende plekken en doelgroepen.

Werkwijze

Door middel van een uitgebreid proces is dit document tot stand gekomen. Het heeft geresulteerd in een intern- en extern participatieproces, waarbij intern met verschillende ambtenaren die te maken hebben met BOSS vanuit hun vakgebied gesprekken zijn gevoerd. Bij de externe participatie is veel informatie opgehaald bij bewoners. Er is gemeentebreed een bevraging uitgezet, waarin vragen over de kwantiteit en kwaliteit van de BOSS-ruimte waren opgenomen. Daarnaast heeft in de pilotkernen uitgebreider participatie plaatsgevonden. Er is informatie opgehaald bij leerlingen uit de bovenbouw van het basisonderwijs in Lemmer en Bakhuizen. Zij zijn degenen die de openbare ruimte het meest intensief gebruiken en ook in staat zijn om iets over jongere of oudere doelgroepen te vertellen. Met hen is gesproken en rondgewandeld. Ook is in samenwerking met Plaatselijk Belang Bakhuizen een dorpsschouw opgezet waar inwoners input konden leveren over de BOSS-ruimte in hun kern. De resultaten van deze zogenaamde ‘zachte data’ zijn nadrukkelijk meegenomen. Bij verdere uitvoering van dit document blijft de rol van bewoners groot.

De input van ‘zachte data is gecombineerd met ‘harde data’ zoals bevolkingscijfers, inventaris, ruimtelijke opbouw en andere openbaar beschikbare data over de leefomgeving. Analyse van de harde data heeft zich gericht op Lemmer en Bakhuizen. De combinatie van harde en zachte data zorgt voor voldoende input om op hoofdlijnen uitgangspunten te formuleren die gemeente De Fryske Marren BOSS-vriendelijker maken. De uitwerking in Pilots dienen als leidraad voor de andere kernen in de gemeente.

Zowel in de totstandkoming als in de uitvoering ervan is er veel ruimte voor inbreng van bewoners. Op deze manier ontstaat ruimte voor BOSS voor en door De Fryske Marren.

Pilots

In Lemmer en Bakhuizen wordt de visie over BOSS in De Fryske Marren in de praktijk gebracht. In samenwerking met inwoners van deze kernen, door middel van verschillende participatieve werkvormen en diverse niveaus van uitwerking.

Bakhuizen is een klein dorp en kent een zeer actieve kern van inwoners die verenigd zijn in een plaatselijke belangenvereniging. Het dorp is daarmee bij uitstek geschikt als pilotdorp voor het uitvoeren van de BOSSvisie.

Lemmer is een van de grotere kernen binnen De Fryske Marren. De kern heeft daarmee andere behoeften op het gebied van BOSS dan Bakhuizen. Ook de manier waarop de visie wordt uitgevoerd vraagt om een andere werkwijze dan bij een kleinere kern zoals Bakhuizen. Lemmer bestaat uit meerdere buurten, waarbinnen invulling wordt gegeven aan de principes uit deze visie.



Conclusies analyse

Inleiding

Voorafgaand aan de integrale aanpak voor BOSS in De Fryske Marren is op verschillende manieren een analyse gemaakt over BOSS binnen de gemeente. Op deze pagina staan de conclusies van deze analyse beschreven. Vooruitlopend op dit plan is in de kernen Lemmer en Bakhuizen al een start gemaakt met BOSS. Deze kernen zijn representatief voor grote (Lemmer)- en kleine (Bakhuizen) kernen binnen de gemeente. Ondanks dat iedere kern in de gemeente anders is en een eigen identiteit kent, hebben ze veel overlap.

Algemeen

Veel voorzieningen voor spelen, bewegen en sporten zijn verouderd. De theoretische vervangingsopgave is groot in de gemeente. Door middel van goed beheer en onderhoud kunnen voorzieningen vaak nog meerdere jaren vooruit. Dit geldt met name voor voorzieningen gemaakt van onderhoudsarme materialen.

Conclusies kleine kernen

De onderlinge betrokkenheid in kleine kernen is groot. Er is vaak een actief verenigingsleven, waardoor er veel contact is tussen bewoners.

Kinderen kunnen zich vrij bewegen door de kern. Voorzieningen voor spelen binnen de bebouwde kom missen vaak uitdaging. Met name voor de jeugd vanaf een jaar of 8. Door de compacte opbouw is het buitengebied vaak vlakbij, waardoor het buitengebied een belangrijke factor is voor BOSS. Voor jong en oud. Het buitengebied biedt veel mogelijkheden voor het maken van een ommetje of intensievere duursport.

Bewegen, ontmoeten en sporten vindt vooral plaats in de informele ruimte. Daarnaast bieden dorpshuizen en toebehoren een centrale plek voor ontmoetingen, buiten de openbare ruimte. Voorzieningen in kleine kernen zoals Bakhuizen worden ook gebruikt door bewoners uit omliggende buurtschappen. Ook daar moet rekening mee worden gehouden.

Mede door de hoge betrokkenheid van bewoners in de kleine kernen, is een goede samenwerking tussen bewoners en gemeente belangrijk. Bewoners zijn zeer bereid mee te denken en te doen als het gaat over hun BOSS-ruimte.

Conclusies grote kernen

Ten opzichte van kleinere kernen is de onderlinge betrokkenheid minder groot. Door de kernen lopen vaak meerdere barrières die met name voor spelende kinderen van belang zijn, maar ook voor jongeren, volwassenen en senioren invloed hebben op het gebruik van de buitenruimte. Zulke grenzen zijn echter geen onoverkomelijke belemmering.

Het buitengebied is in grote kernen minder goed bereikbaar, waardoor de buitenruimte binnen de bebouwde kom een belangrijke rol heeft om groen bereikbaar te maken en te houden voor iedereen. Grote kernen hebben een aantrekkingskracht op inwoners uit kernen uit de omgeving. De belangrijkste voorzieningen zijn dan ook in grote kernen te vinden. Dat geldt ook voor voorzieningen voor BOSS.

Doordat inwoners in grote kernen minder met elkaar betrokken zijn, is het lastiger bewoners te betrekken bij het meedenken en doen over BOSS. Een belangrijk startpunt wanneer met de BOSS-ruimte aan de slag gegaan wordt is het zorgen voor betrokkenheid van bewoners, zodat de buitenruimte past bij de wensen en behoeften van de inwoners.





Data

Uitgebreide analyse, met de nadruk op Bakhuizen Lemmer is te vinden via deze Link.

Nieuwe uitgangspunten

Snel naar:

- Speerpunten
- Groen en Duurzaam
- 0-12 jaar
- 12+ jaar
- Inclusie en Positieve Gezondheid
- Uitvoering
- Samen met Bewoners

Nieuwe uitgangspunten





Uitgangspunten voor de buitenruimte

Ondanks dat de aanleiding voor dit plan over BOSS ligt in oud speelruimtebeleid, zijn oude beleidskaders niet meegenomen in het formuleren van nieuwe uitgangspunten. Waar oud beleid vooral gaat over spelen voor kinderen, benadert beleid over BOSS de buitenruimte voor alle leeftijden en alle doelgroepen. Er wordt dus een nieuwe start gemaakt met een nieuw integraal verhaal.

Er zijn nieuwe speerpunten geformuleerd, die belangrijk zijn voor BOSS in De Fryske Marren. Voor de vertaling naar uitvoering in de buitenruimte zijn nieuwe beleidsuitgangspunten nodig, net als een nieuwe manier van werken.

In dit hoofdstuk worden de uitgangspunten toegelicht. Een uitgangspunt kan bijdragen aan meerdere speerpunten. Per speerpunt is daarom een icoon gemaakt, die achter de hoofdstuktitel terug te vinden zijn.

Alle uitgangspunten vinden elkaar in een nieuwe manier van werken, waarmee door middel van pilots in Lemmer en Bakhuizen al mee wordt gewerkt. De kern is dat het nieuwe verhaal door zowel de ambtelijke organisatie als de inwoners gedragen moet worden. Zo ontstaat een blijvende duurzame samenwerking.

Type kernen

Gemeente De Fryske Marren bestaat uit veel verschillende kernen, met elk een eigen identiteit en kwaliteiten. In dit stuk maakt gemeente onderscheid tussen grote kernen en kleine kernen. Grote kernen zijn, naar voorbeeld van de omgevingsvisie: Balk, Joure, Lemmer en Sint Nicolaasga. Kleine kernen zijn andere dorpen in de gemeente waar volgens de uitgangspunten aanbod 0-12 jaar BOSS- ruimte (nodig) is. Daarnaast zijn er nog meerdere buurtschappen en gehuchten. Ook daar is in dit plan rekening mee gehouden.

Speerpunten nieuw beleid

Naast spelen krijgen bewegen, ontmoeten, spelen en sporten meer aandacht bij inrichting van de openbare ruimte.

Plekken moeten elkaar versterken in een buurt of kern en gebruikers uitnodigen om te bewegen en ontmoeten.

De inrichting van plekken gaat voor meer variatie, uitdaging en sfeer zorgen. Ze worden meer uitnodigend voor samen bewegen, ontmoeten, spelen en sporten.

Er is meer aandacht voor routing. Dat zorgt voor een leukere en veiligere openbare ruimte voor jong en oud.

De openbare ruimte maken we samen. Iedereen heeft ruimte nodig, ook doelgroepen met specifieke behoeften. Samen met bewoners en andere partners zorgt de gemeente voor goed aanbod in de buitenruimte.

De gemeente draagt bij de inrichting van de openbare ruimte bij aan doelstellingen voor vergroening, waterinfiltratie, biodiversiteit, verkoeling, circulair werken, inclusie, sociale interactie en bewegen.

Groen en duurzaam





Groen en duurzaam

In de meeste kernen is groene ruimte dichtbij. Zowel binnen als buiten de bebouwde kom. Veel water en diverse landschappelijke kwaliteiten maken gemeente De Fryske Marren uniek. Groene ruimte is daarmee belangrijk om te koesteren en waar nodig te versterken. Groen helpt om rust en ontspanning te vinden, te spelen en bewegen en om in aanraking te komen met levende natuur. Ook zorgt groen voor vermindering van hittestress, wat met name in de grotere kernen van belang kan zijn.

Groene plekken en parken worden door mensen gewaardeerd. Door op grote en kleine plekken in te zetten op groen, blijft groen beschikbaar in de vorm van gras, heesters, bosplantsoen en bomen in de kernen.

Klimaatadaptatie en biodiversiteit

Meer groen en natuurlijke BOSS-ruimte in de kernen leidt tot meer biodiversiteit. BOSS biedt kansen die te versterken. Denk aan hoogteverschillen of dood hout in de vorm van boomstammen, een insectenhotel of –muurtje. Zulke elementen nodigen uit tot ontdekking en waardering van natuur en groene buitenruimte. Meer insecten zorgen voor meer vogels in de buurt.

Gewoon leuke ruimte

Door plekken op natuurlijke wijze in te richten wordt extra belevingswaarde aan de plek toegevoegd. Groen is veranderlijk en daarmee aantrekkelijk. Denk aan de veranderende kleuren en het afvallen van bladeren in de herfst. Gebruikers komen zo op informele wijze in aanraking met groen en natuur. De gebruikswaarde is hoog. Denk aan het plukken van vruchten, huttenbouwen en vogels spotten. Door hoogteverschillen te maken met grond en natuurlijke aanleidingen ontstaat meer gebruikswaarde en uitdaging.

Circulair

BOSS-ruimte die nu gemaakt wordt, mag geen afval worden voor volgende generaties. Bij de uitvoering van dit plan gaat de gemeente in eerste instantie uit van wat er al is. Wat behouden kan blijven, blijft behouden en voor spullen die niet behouden kunnen worden, wordt een andere invulling gezocht. Nieuw in te richten BOSSplekken worden zo circulair mogelijk ingericht. Zo sluit gemeente De Fryske Marren aan op de doelstelling om in 2030 volledig circulair te werken.

Bij ieder project worden afwegingen gemaakt over:

- Hergebruik;
- Gebruik van grondstoffen uit de biologische kringloop;
- Minimaliseren van milieu-impact;
- Lange levensduurcyclus en hoe iets weer grondstof kan zijn.

Op deze manier wordt regenwater speelwater. Een bank een fitnesstoestel. Oude verhardingen een zitbank, amfibieënmuur of speelkasteel. Omgewaaide bomen worden een brug over een sloot of een zitelement in een wandelgebied.

Uitgangspunten aanbod 0-12 jaar

Bereikbaar:	uitgangspunten spelen en bewegen kinderen en jeugd 0-12 jaar
meegroeien	eerst dicht bij huis en bij ouder worden verder weg
loopafstand	5 minuten gemiddeld of het maakt niet uit (fietsen gaat 3 tot 4 keer sneller)
Aanbod:	
ontmoetingsplekken	op iedere plek ook ruimte voor ontmoeting van (groot)ouders
hoofdstructuur	iedere kern of buurt een centrale plek (inclusief), aan te vullen met **steunplekken** bij hoge kinderdichtheden rondom plek (> 30 kinderen 0-5 jaar of > 70 jeugdigen 6-11 jaar) of decentrale ligging buurtplek (> 5 minuten lopen)
nevenstructuur	100m2 per 5 kinderen (straatplek, stoep, veldje, bosjes), BOSS inrichtingsprincipes in alle projecten toepassen en op **informele plekken**.

Plekken en spreiding hoofdstructuur

Om ervoor te zorgen dat er altijd een goede aantrekkelijke plek is in de buurt of kern, worden centrale plekken aangewezen. Naar de toekomst toe worden dit de best ingerichte plekken. Over het algemeen vormen deze plekken binnen de kern de hoofdstructuur. Een centrale plek biedt ruimte voor bewegen, ontmoeten, spelen en sporten. Ook is er ruimte voor (groot)ouders voor ontmoeting of mee te doen. Plekken binnen de hoofdstructuur zijn blijvende basisvoorzieningen die zorgen voor een eerlijke verdeling en dat er altijd plek voor BOSS is. Ook als er even wat minder kinderen wonen.

Naast de centrale plekken bestaan in de hoofdstructuur steunplekken. Deze plekken zijn nodig in het basisvoorzieningenniveau als de centrale plek niet volledig kan bieden wat nodig is voor de doelgroepen. Denk aan een extra speelplek wanneer een centrale plek decentraal of te ver weg ligt voor jongere kinderen, of een extra trapveld wanneer er veel jongeren in de buurt wonen.

De gemeente zorgt op plekken in de hoofdstructuur voor het onderhoud en benodigde vervanging. In samenspraak met gebruikers, omwonenden en andere betrokkenen. Bij het aanwijzen van centrale plekken worden uitkomsten van de bewonersenquête sterk meegewogen. Gemeente stelt daarnaast hoeveel steunplekken er nodig zijn. Welke plekken als steunplekken worden aangewezen en welke onder de nevenstructuur vallen, wordt in samenwerking met bewoners in een later stadium bepaald.

Plekken en spreiding nevenstructuur

Een deel van de plekken uit de huidige situatie is niet per se nodig als basisvoorziening. Op het moment dat de toestellen ‘op zijn’ wordt gekeken of en hoe deze plekken bij kunnen dragen aan BOSS op straatniveau voor alle leeftijden.

Op dit moment staan er toestellen, maar straks is wellicht een picknickbank en een appelboom meer gewenst. Informele plekken worden maatwerk voor direct omwonenden van de plek. De gemeente vervangt op deze plekken aanwezige toestellen niet meer.

Een plek in de nevenstructuur kan ook komen waar nu niets is. Dit worden plekken zonder toestellen, maar hebben wel een functie voor BOSS in de openbare ruimte. Ze zijn de opstap naar buiten. Ze stimuleren het naar buiten gaan.

Netwerk

Plekken voor BOSS hebben een duidelijke relatie met elkaar. Wanneer een goed trapveld ontbreekt, zal jeugd gaan voetballen op een andere, misschien minder geschikte plek. Afhankelijk van de ruimtelijke opbouw en bevolkingsopbouw is een samenhangend netwerk aan ruimte, plekken en routes nodig. Met dit plan wordt onderscheid gemaakt in een hoofdstructuur en een aanvullende nevenstructuur voor BOSS. Zo zorgt gemeente De Fryske Marren voor samenhang en een eerlijke verdeling van voorzieningen in de BOSS ruimte.



Steunplek spelen met enkele toestellen



Informele plek met speel- en zitaanleidingen

Inrichting 0-12 jaar Grote kernen

Definiëren inrichtingsprincipes en inspiratie geven

Qua inrichting moet een plek aansluiten op de mogelijkheden die de plek ‘van nature’ biedt. Ook moet de plek aansluiten op de doelgroepen en de rol en functie in de buurt. Een verandering op de ene plek kan vermindering van gebruik veroorzaken op een andere plek. Bij eventueel ruimtetekort is het daarnaast slim om meerdere plekken in samenhang met elkaar toch alle speel- en sportopties mee te geven.

Gemeente De Fryske Marren streeft naar het ontwerpen en realiseren van kwalitatief hoogwaardige plekken, ruimte en routes met ruimtelijke elementen die BOSS stimuleren. Gebruikskwaliteit wordt extra geborgd door samen met bewoners en gebruikers te ontwerpen. Kinderen krijgen daarbij nadrukkelijk een stem. Op deze manier wordt de gebruiksruimte binnen de kernen van De Fryske Marren van en voor iedereen. Goed gebruik zorgt daarnaast voor veel toezicht en een veilig gevoel. Om ervoor te zorgen dat er geen onherkenbare risico’s in voorzieningen voorkomen die kunnen leiden tot ernstig of blijvend letsel is er het Attractiebesluit. Dit besluit is een veiligheidswet die voor zowel gemeente als bewoners geldt bij het vormgeven van de speelruimte. Inspiratiebladen helpen bij verwachtingsmanagement en geven inspiratie en handvatten voor de inrichting.

Inrichting hoofdstructuur

Centrale plekken zorgen voor voldoende aanbod voor bewegen, ontmoeten, spelen en sporten voor één of meerdere buurten. Op deze plekken wordt daarnaast rekening gehouden met inclusie en ontmoeting. De nadruk ligt op centrale plekken op bewegen in een BOSS-landschap (zie afbeelding rechtsonder). Centrale plekken bieden altijd uitdaging voor oudere kinderen en medegebruik door volwassenen wordt altijd meegenomen. Ook op deze plekken kan duurzaam worden geïnvesteerd.

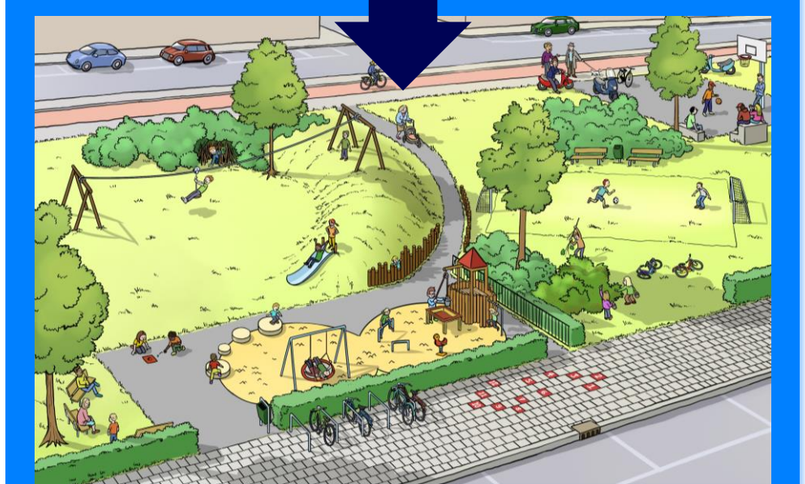
De steunplekken voorzien in een specifieke behoefte voor één bepaalde doelgroep. Denk daarbij aan een extra trapveld of enkele speeltoestellen voor kinderen. Ook op deze plekken is de ontmoetingsfunctie van belang. Daardoor zijn dit eenvoudiger ingerichte plekken en is er minder investering nodig dan op centrale plekken. Steunplekken zorgen vooral voor maatwerk op buurtniveau en dragen zo bij aan een gezonde variatie en aanbod in de BOSS-voorzieningen.

Inrichting nevenstructuur

De nevenstructuur is aanvullend op de hoofdstructuur en focust zich op een breed gebruik voor direct omwonenden, maar zonder gemeentelijke (speel)toestellen. De plekken in de nevenstructuur lenen zich goed om gezamenlijk een informeel buurtnetwerk te vormen. Leuk voor een wandeling langs alle plekken. De ene plek kan een pluktuin zijn, terwijl de ander ingericht is als pleintje met lijnen voor tikspel of een fietsparcours. Gekleurde tegels maken de stoep ineens veel meer dan alleen een functioneel pad. Er is dus veel mogelijk. Een plek kan zich goed lenen voor een spontane buurtontmoeting of een gezamenlijke sport- of spelkist. Op deze plekken zijn omwonenden nadrukkelijk aan zet. De gemeente houdt echter de regie over de buitenruimte. Initiatieven in de nevenstructuur worden bij de gemeente ingediend, zodat deze ze toetst aan het beleid.







Inrichting 0-12 jaar Kleine kernen







Definiëren inrichtingsprincipes en inspiratie geven

Kinderen in kleine kernen bewegen zich over het algemeen vrij binnen de bebouwde kom. Plekken om te spelen zijn daarom niet voor kinderen uit een specifieke buurt, maar doorgaans voor kinderen uit het hele dorp.

Bij de inrichting van een plek wordt uitgegaan van al aanwezige kwaliteiten. Daarnaast moet de plek aansluiten op de gewenste doelgroep en functie voor het hele dorp. Door samen met bewoners en gebruikers de ruimte vorm te geven, wordt gebruikskwaliteit geborgd. Kinderen hebben daarbij een nadrukkelijke stem. Om ervoor te zorgen dat er geen onherkenbare risico's in voorzieningen voorkomen die kunnen leiden tot ernstig of blijvend letsel is er het Attractiebesluit. Dit besluit is een veiligheidswet die voor zowel gemeente als bewoners geldt bij het vormgeven van de speelruimte. Inspiratiebladen helpen bij het verwachtingsmanagement en geven inspiratie en handvatten voor de inrichting.

Inrichting hoofdstructuur

Ook in kleine kernen kan een hoofd- en nevenstructuur worden onderscheiden. Belangrijk verschil met de hoofdstructuur van grote kernen is dat centrale plekken in kleine kernen door kinderen uit het gehele dorp gebruikt worden. Op de centrale plek(ken) moet daarom gezorgd worden voor voldoende aanbod voor het hele dorp. Er is hier bijna altijd wel iemand. Er is ruimte voor BOSS in een bij voorkeur landschappelijk ingerichte omgeving. Inclusie en ontmoeting zijn daarnaast belangrijke thema's. De centrale plekken bieden uitdaging voor jonge en oudere kinderen en medegebruik door volwassenen is altijd onderdeel van de plek. Op de centrale plek(ken) passen duurzame investeringen. De centrale plek verzorgt potentieel het hele dorp. De plek moet daarom goed bereikbaar zijn, te voet en/of fietsend. Dat vraagt eventuele verkeerskundige aanpassingen.

Het kan zijn dat er naast de centrale plek(ken) nog één of meerdere steunplekken nodig zijn om te voorzien in een specifieke behoefte voor één doelgroep. Bijvoorbeeld een paar speeltoestellen voor wat jongere kinderen of een eenvoudig trapveldje voor jongeren. Het zijn eenvoudiger ingerichte plekken, waardoor er minder investering nodig is dan op centrale plekken.

Inrichting nevenstructuur

Aanvullend op de hoofdstructuur bestaat de nevenstructuur. Deze focust zich op een breder gebruik voor direct omwonenden, maar zonder gemeentelijke (speel)toestellen. Op plekken in de nevenstructuur ligt het initiatief nadrukkelijk bij omwonenden. De ene plek kan een pluktuin zijn, terwijl de ander juist goed gebruikt kan worden als een ontmoetingsplek.

Gemeente houdt de regie op de plekken in de nevenstructuur. Initiatieven worden bij de gemeente ingediend, zodat deze ze toetst aan het beleid. Ook kan de samenwerking gezocht worden met Sportbedrijf De Fryske Marren en andere betrokken maatschappelijke organisaties.

Uitgangspunten aanbod 12+ jaar

Bereikbaar:	uitgangspunten bewegen en ontmoeten 12+ jaar
meegroeien	n.v.t. maar in eigen kern/wijk ook sport en ontmoeting bieden
loopafstand	n.v.t. fietsen of rijden overal heen als ze willen of het aantrekkelijk is
Aanbod:	
ontmoetingsplekken	voor iedere 15 jongeren een plek, 50% regelt zichzelf, 30% is bankjes en andere zitaanleidingen (kletsplek), 20% geformaliseerde ontmoeting liefst in combinatie met sportplek (ontmoetingsplek)
sportplekken	per 100 jongeren een sportplek medegebruik jeugd en volwassenen, van trapveld tot multifunctionele sportplek, combineren met ontmoetingsplek.
informele kletsplekken	hoe meer **informele ruimte voor ontmoeting** hoe beter i.v.m. natuurlijke spreiding en rustpunten voor senioren/mensen met beperking/ouders met kleine kinderen

Jongeren horen erbij

Voor zowel de fysieke- als sociale ontwikkeling van jongeren zijn eigen plekken buitenshuis van groot belang. De actieradius van jongeren is groot. Op de fiets of scooter komen ze vrijwel overal. Grote kernen hebben aantrekkingskracht op jongeren uit omliggende kleinere dorpen. Hierbij gaat het met name om grote kernen met een middelbare school. In deze kernen moet extra rekening gehouden worden met jongerenvoorzieningen. Toch moet er ook in de eigen kern wat zijn als ze even naar buiten willen. Voor een goed voorzieningenniveau geldt de V6-regel: **V**oldoende aanbod in relatie tot het aantal jongeren, Goed **V**erspreid over de wijken en met een goede **V**ariatie qua type plek en inrichting. De plekken moeten **V**eilig zijn voor iedereen. De plekken en inrichting moeten de aanpak van handhaving en jongerenwerk **V**ersterken en het **V**erhaal over jongeren en ontmoeten moet goed te communiceren zijn met bewoners, jongeren en professionals.

Ontmoeting op straat

Genoeg plekken voor ontmoeting betekent een natuurlijke spreiding en ruime keuze voor jongeren, wat automatisch zorgt voor minder overlast. Ongeveer 50% van jongerenontmoeting regelt zichzelf en kan gezien worden als het informeel ontmoeten. Zo'n 30% van de plekken kan ingericht zijn met eenvoudige ontmoetings- en zitaanleidingen geschikt voor jongeren (kletsplekken), maar ook voor andere doelgroepen, zoals: senioren, mensen met een beperking en ouders met kinderen. Denk aan rustpunten op weg van en naar voorzieningen zoals: scholen, supermarkten en gezondheidscentra. De overige 20% zijn nodig voor het meer formele ontmoeten (ontmoetingsplekken) bij sportplekken of als dit niet past op plekken voor dit doel ingericht.

Sporten voor iedereen

Door in grote kernen voorzieningen gelijk over buurten te verdelen, wordt niet één buurt met eventuele problemen opgezadeld. In de hoofdstructuur wijst gemeente De Fryske Marren in deze kernen voor iedere 100 jongeren een sportplek aan. Dit kan een grote of kleinere plek zijn. Deze plekken moeten ze delen met jeugd en mogelijk andere inwoners. In de grote kernen is het meeste aanbod aan sportvoorzieningen Ook in kleine kernen is behoefte aan diverse sportvoorzieningen. Waar mogelijk worden in kleinere kernen plekken aangewezen waar door middel van een roulatiesysteem door de gemeente en/of partners een wisselend aanbod aan sportvoorzieningen aangeboden wordt.

NIMBY

Jongeren hebben recht op eigen plekken. Gewoon in hun eigen buurt. De systematiek voor jongeren in de openbare ruimte zorgt met name in de grote kernen voor een meer natuurlijke spreiding en sluit aan op handhaving en toezicht. De verwijsplekken zorgen ervoor dat er altijd een mogelijkheid is een keer een groep 'te verwijzen' als er in een buurt overlast is.

Sportaanbod op grote plekken zorgt voor verbinding tussen generaties en een meer tolerante samenleving. Dit kan ondersteund worden met activiteiten.

Inrichting 12+

Groepen en inrichting

Jongerengroepen veranderen ieder jaar van samenstelling. Ieder jaar veranderen vriendschappen, patronen en behoeften. Met de aanwezigheid van een middelbare school in een grote kern, moet er qua jongerenvoorzieningen ook rekening gehouden worden met jongeren van omliggende dorpen. Het is niet haalbaar ieder jaar in gesprek te gaan met jongeren en te peilen wat ze nodig hebben en daar ieder jaar opnieuw het voorzieningenniveau op af te stemmen. Jongeren hebben behoefte aan voldoende, verspreid liggende en gevarieerd ingerichte veilige plekken. (6V-regel). In grote kernen kan daar met een goede basisinrichting vaak al snel in worden voorzien. Belangrijk is dat jongeren veel zeggenschap hebben bij de vormgeving van hun plek. Denk daarbij aan het plaatsen van specifieke zitelementen bij een sportplek. Zo ontstaat meer eigenheid voor de groep die daar tijdelijk zit (seizoenen).

Sportplekken en routes

Sportplekken moeten aanwezig zijn met de nodige variatie. Van een eenvoudig grastrapveld tot een multifunctionele sportkooi. In grote kernen worden één of meerdere centrale plekken voor sport aangewezen. Er is extra aandacht voor sportplekken in de buurt van middelbare scholen. Deze worden vaak intensiever gebruikt. Door grote investeringen te bundelen op plekken die door alle leeftijden worden gebruikt, ontstaat een voorzieningenniveau geschikt voor iedereen

Ontmoetingsplekken

De verschillende typen ontmoetingsplekken heeft een aantal inrichtingsprincipes:

Groetplek (50%): Deze plekken ontstaan spontaan en hebben geen inrichting nodig. Denk aan een afspreek- of afscheidsplek, die al in de openbare ruimte aanwezig is.
Kletsplek (30%): De kletsplek biedt aan 5 tot 10 jongeren de mogelijkheid om even bij te praten. Denk daarbij aan bankjes en andere zitaanleidingen. Bij voorkeur langs doorgaande routes, waar voldoende zicht is. Deze plekken zijn ook van belang voor senioren en ouders met kinderen. Hoe meer hoe beter.
Ontmoetplek (20%): De ontmoetplek biedt de mogelijkheid aan 10 tot 30 jongeren om te praten of andere activiteiten te doen. Deze plekken functioneren goed in combinatie met iets te zien of te doen. Bij sportplekken, langs het water en bij sportparken zijn geliefde plekken.

Sportverenigingen

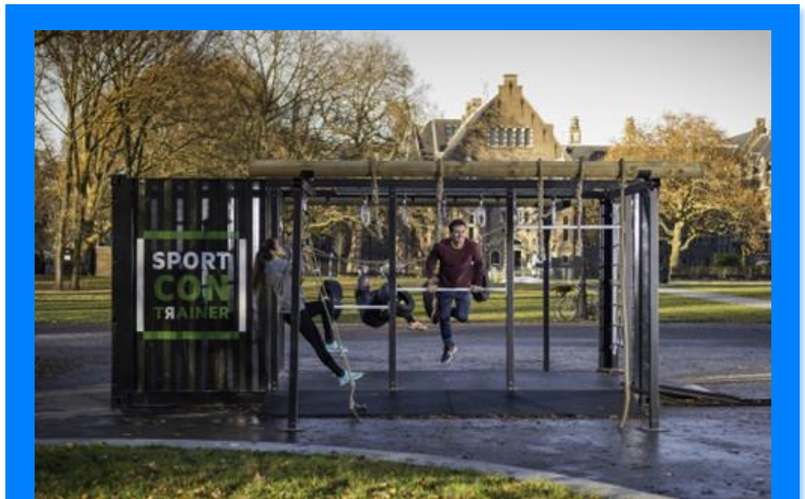
Sportverenigingen in de gemeente kunnen voor jong en oud van grote waarde zijn. Het biedt de mogelijkheid om met vrienden elkaar te ontmoeten en te sporten. Buitensportcomplexen kunnen daar goed geschikt voor zijn. Sportcomplexen kunnen een waardevolle aanvulling zijn op het voorzieningenniveau in de gemeente. Wanneer sportactiviteiten georganiseerd worden op plekken in de hoofdstructuur, ingericht voor sport, wordt bewegen gestimuleerd. Hier liggen kansen voor verenigingen en fysiotherapeuten de openbare ruimte te gebruiken. Maar ook voor maatschappelijke organisaties.

Rouleren

Plekken in de buitenruimte kunnen op veel verschillende manieren worden ingericht, waardoor er veel verschillende typen sport mogelijk zijn. Dat zorgt ook voor een diverse behoefte op het gebied van sport door jongeren en jong volwassenen.

Het is financieel niet haalbaar om in iedere kleine kern permanent aan alle behoeften rondom sport en bewegen te voldoen. Daarnaast zijn voorzieningen soms ook al deels aanwezig binnen verenigingsverband.

Een andere mogelijkheid is het rouleren van sportvoorzieningen tussen kleinere kernen in de gemeente. Gemeente gaat de mogelijkheden onderzoeken voor een rouleersysteem van sportvoorzieningen voor kleine kernen. Daarvoor wordt de samenwerking gezocht met Sportbedrijf De Fryske Marren en andere betrokken maatschappelijke organisaties.



Inclusie en positieve gezondheid







Inclusieve buitenruimte

Niet voor iedereen is het vanzelfsprekend mee te kunnen doen. Bij het naar buiten gaan kunnen verschillende beperkingen worden ervaren. Valkuil is dat ‘inclusief’ ingerichte plekken vaak ingericht zijn voor één specifieke doelgroep met een beperking. Dit maakt deze plekken juist niet inclusief voor mensen die een andere beperking ervaren. Ook kan zo’n inclusieve inrichting ervoor zorgen dat mensen die geen beperking ervaren zich niet uitgedaagd voelen. Het is essentieel dat ook het sociale aspect een rol heeft bij de inrichting van inclusieve plekken. Alleen de combinatie van fysieke en sociale maatregelen zorgt bij alle gebruikers voor een 100% welkom ervaring.

Maatwerk maken

Gemeente De Fryske Marren zet op het vlak van inclusiviteit vooral in op de centrale plekken. Dit zijn dé plekken waar bewoners samenkomen voor BOSS. Op deze plekken hanteert de gemeente de 100-70-50 regel uit het samenspeelakkoord. Deze regel staat voor: 100% welkom, 70% toegankelijk en 50% bespeelbaar. Zie daarvoor ook de VNG-publicatie. Principes voor inclusieve speelruimte kunnen ook worden gebruikt voor bewegen, sporten en ontmoeten.

Veilige routes

Door plekken te verbinden met veilige en toegankelijke routes wordt het gemakkelijker om op pad te gaan voor senioren en mensen die slecht ter been zijn of moeite hebben zich te oriënteren. Een vlakke ondergrond, kleurmarkeringen en rustpunten onderweg of iets te zien en te doen maken het extra aantrekkelijk op pad te gaan voor iedereen.

Positieve gezondheid

Voor gemeente De Fryske Marren is positieve gezondheid een belangrijk thema. Samen buiten zijn voor BOSS is daarin een belangrijke factor. Bij positieve gezondheid staat eigen regie en veerkracht centraal. Ook mensen met een beperking of een chronische ziekte kunnen zich gezond voelen. Dit vraagt dat ze de uitdagingen van het leven aankunnen. De inrichting van de openbare ruimte kan bewoners stimuleren of juist afremmen om aan de slag te gaan met hun eigen gezondheid en leefstijl. Hierbij gaat het niet alleen om het faciliteren van actief bewegen, zoals sport, wandelen of fietsen. Ook zaken als buiten zijn, ontmoeting met anderen, natuurbeleving en tot rust komen zijn belangrijk. In dit plan zijn vier van de zes dimensies voor positieve gezondheid relevant:

Lichaamsfuncties: Aanbieden faciliteiten voor spelen, bewegen en sporten.

Mentaal welbevinden: Door buiten een aantrekkelijk alternatief voor binnen te maken. Ontspanning en afleiding bieden.

Kwaliteit van leven: Het faciliteren van herinneringen, kletsen en kijken naar spelende (klein)kinderen.

Meedoen: Ontmoeting stimuleren en het tegengaan van eenzaamheid onder alle leeftijden.

Uitvoering

Programma voor hoofdstructuur

Gemeente De Fryske Marren bepaalt onder andere op basis van de uitgangspunten die eerder aan bod zijn gekomen, per kern de BOSS hoofdstructuur. Dit zijn de belangrijkste plekken in een kern voor bewegen, ontmoeten, spelen en sporten. In grote kernen moet iedere buurt een vergelijkbaar aanbod hebben in de hoofdstructuur.

Samen met bewoners wordt de invulling van de hoofdstructuur bepaald. Bewoners worden vanaf het begin van het uitvoeringstraject betrokken, om bewoners te activeren en draagvlak te creëren voor BOSS en eigen initiatief.

De plekken in de hoofdstructuur worden niet geheel voor de lange termijn ingericht. Er is ook ‘vrije’ ruimte voor (goedkopere) voorzieningen met een kortere levensduur. Zo zijn ook plekken in de hoofdstructuur deels flexibel in te richten en na verloop van tijd aan te passen naar mogelijke veranderende behoeften in een kern of buurt. Een basis voor de lange termijn blijft.

Ook binnen de hoofdstructuur worden initiatieven van bewoners door de gemeente ondersteund en zoveel mogelijk ingepast binnen het vervangingsprogramma of tussentijds.

Initiatieven in nevenstructuur

Voor de nevenstructuur is geen vervangingsprogramma. Gemeente De Fryske Marren laat het initiatief voor plekken die niet tot de hoofdstructuur behoren in eerste instantie voor invulling of verandering over aan de omwonenden. Het uitgangspunt is dat bewoners zelf plannen maken en uitvoeren. Een initiatief verloopt altijd via het Plaatselijk Belang of Wijkvereniging naar de gemeente, zodat zij regie houdt. Ook kunnen bewoners de gemeente vragen hierin mee te denken.

BOSS in andere projecten

De gebruikslaag BOSS is een verantwoordelijkheid binnen alle projecten in de openbare ruimte en draagt bij aan positieve gezondheid. Door de toplaag net iets anders vorm te geven kan de gebruiksvriendelijkheid een grote impuls krijgen. Hiervoor kan slechts 0,5-1% van een projectbudget al veel veranderen. In plaats van een grijze tegel kan bijvoorbeeld een gekleurde (knikker)tegel terugkomen. Dat maakt op pad gaan gemakkelijk en leuk voor jong en oud.

BOSS en nieuwbouw

De principes uit dit plan worden standaard onderdeel van het basispakket bij inrichting van nieuwe woonbuurten. Het streven is grotere plekken voor BOSS vanaf het begin van de ontwikkelingen mee te nemen. Een deel van de bewoners heeft immers al oudere kinderen wanneer ze er komen wonen en willen zelf ook graag bewegen. In plaats van dat nieuwbouwgebieden alleen voor jonge kinderen worden ingericht.

Samen met bewoners

Actieve kernen

De BOSS ruimte is voor iedereen. Iedereen moet zich welkom voelen om naar buiten te gaan. De buitenruimte moet passen bij de bewoners van een buurt of kern. Het is dus belangrijk om bewoners in de uitvoering mee te nemen. Hoe bewoners het beste meegenomen kunnen worden, kan voor iedere kern anders zijn. Iedere kern heeft een eigen karakter, waar de BOSS-ruimte op aan moet sluiten. Door middel van deze belangengroepen is er nauw contact tussen de vele dorpen en de gemeente.

Principes voor samenwerking (grote kernen)

Van alle kernen in de gemeente worden er vier als grote kern gezien, namelijk: Balk, Joure, Lemmer en Sint Nicolaasga. In de grote kernen is het een grotere uitdaging om bewoners te activeren en het te hebben over BOSS in hun leefomgeving.

Op basis van de data-analyse bepaalt gemeente De Fryske Marren een hoofd- en nevenstructuur voor BOSSplekken. Gemeente legt qua voorzieningen voor BOSS de nadruk op de plekken in de hoofdstructuur. In de nevenstructuur liggen plekken die ondersteunend zijn aan de centrale plekken in de hoofdstructuur. De nevenstructuur wordt deels ingericht met toestellen, gericht op specifieke doelgroepen. Een ander deel krijgt geen specifieke inrichting. Daar krijgen bewoners een belangrijke rol op het gebied van inrichting.

In grote kernen zoekt gemeente De Fryske Marren contact met partijen die betrokken zijn bij de BOSS-ruimte binnen de kern, bijvoorbeeld: maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen en sportverenigingen. Wanneer er een belangenvereniging in de kern actief is, wordt deze nadrukkelijk betrokken. Zo ontstaat een projectgroep

Met de betrokken partijen maakt de gemeente een plan van aanpak voor de BOSS-ruimte in de grote kern. Daarbij wordt bepaald of participatie per wijk of voor de kern als geheel wordt opgepakt. Op wijkniveau geldt dat de meest urgente wijken als eerste aan de beurt zijn.

Uit het participatietraject moet duidelijk worden welke ruimte voor BOSS er op dit moment is en op welke manier de BOSS-ruimte versterkt kan worden. Daarvoor worden acties geformuleerd, op het gebied van bewegen, ontmoeten, spelen en sporten. Voor verschillende locaties staat dan beschreven wat er nodig is voor goede of betere BOSS-ruimte.

In samenwerking met de projectgroep worden de acties teruggekoppeld. Daarbij wordt ook in kaart gebracht op welke manier bewoners zelf willen en kunnen bijdragen aan het realiseren en in stand houden van de BOSS-ruimte. Daarbij is het belangrijk ook een realistisch tijdspad te schetsen, zodat bewoners weten wat wanneer in hun omgeving gaat gebeuren.

Principes voor samenwerking (kleine kernen)

De meeste kernen binnen De Fryske Marren hebben betrokken inwoners en kennen een (zeer) actief verenigingsleven. Vaak zijn bewoners verenigd in een plaatselijke belangenvereniging. Door middel van deze belangengroepen is er nauw contact tussen de vele dorpen en de gemeente.

In samenwerking met de belangenvereniging stelt gemeente De Fryske Marren een werkwijze op die het beste de bewoners in de betreffende kern activeert. Daarmee wordt een actief participatietraject gestart. Vanuit de gemeente zijn de dorpencoördinatoren een belangrijk aanspreekpunt voor de Plaatselijke Belangenverenigingen. De gemeente onderhoudt daarnaast contacten met maatschappelijke organisaties betrokken bij BOSS. Zodat zij aangehaakt worden wanneer nodig .

Iedere inwoner en iedere doelgroep in de kern moet de mogelijkheid hebben gehad om mee te praten over BOSS. Gezamenlijk wordt de ruimte voor BOSS in de kern in beeld gebracht. Het pilotresultaat is daarvan te zien op de dorpskaart van Bakhuizen. Op basis van input van bewoners uit Bakhuizen is de BOSS-ruimte van het dorp in kaart gebracht.

Vervolgens wordt gezamenlijk bepaald wat nodig is om goede BOSS-ruimte in het dorp te realiseren. Vanuit de dorpskaart worden concrete acties in beeld gebracht, waarbij voor de aspecten bewegen, ontmoeten, spelen en sporten staat beschreven welke acties op welke locaties nodig zijn om samen tot een goede BOSS-ruimte te komen.

In nauwe samenwerking met de belangenvereniging worden de acties teruggekoppeld aan bewoners. Op dat moment wordt ook in kaart gebracht op welke manier bewoners zelf willen en kunnen bijdragen aan het realiseren en in stand houden van de BOSS-ruimte.

Toekomstbeeld



Snel naar:

- Van Spelen naar BOSS
- Dorpskaart Bakhuizen
- Actiekaart Bakhuizen
- Buurtkaart Lemmer 1
- Buurtkaart Lemmer 2
- Buurtkaart Lemmer 3
- Buurtkaart Lemmer 4

Van spelen naar BOSS

BOSS voor iedereen

De openbare ruimte moet voor iedereen beschikbaar zijn en uitnodigen om buiten samen op ontdekkingstocht te gaan. Dat begint al bij de voordeur. Informele ruimte zoals stoepen, pleintjes, grasveldjes en bosjes vormen samen met de formele speel- en sportplekken een netwerk aan routes en plekken waar iedereen kan ontmoeten, zich veilig voelt en plezier kan beleven. Daarbij wil de gemeente een inrichting die past bij alle ontwikkelingsfasen van opgroeiende kinderen in een kern. Dus speel- en beweegruimte voor kinderen, maar ook voor jongeren met plekken voor sporten en ontmoeten. Multifunctionaliteit in inrichting helpt mee invulling geven aan inclusieve ambities op het gebied van ontmoeten en bewegen voor kinderen, mensen met een beperking en senioren. Het streven is om multifunctioneel in te richten in een combinatie van bewegen, ontmoeten, spelen en sporten met een groot draagvlak en ruimte voor initiatief vanuit bewoners. Ook is er veel aandacht voor duurzaamheid, klimaatadaptatie, biodiversiteit en circulariteit.

In samenhang met de ruimtelijke- en demografische opbouw van de kernen wordt gezorgd voor een eerlijke verdeling van BOSS-voorzieningen over kernen en gebruikers. Voor iedere kern wordt de verdeling vertaald naar een kaartblad met daarop de ontwikkelingsrichting per type plek. In de pilotkernen Lemmer en Bakhuizen is hiermee al gewerkt. Voor Bakhuizen is een volledig afgemaakte dorpskaart en bijbehorende actiekaart gemaakt. In Lemmer zijn per buurt de belangrijkste plekken in de hoofdstructuur bepaald. In samenwerking met bewoners worden plekken aangewezen die tot de nevenstructuur behoren.

Samen als succesfactor

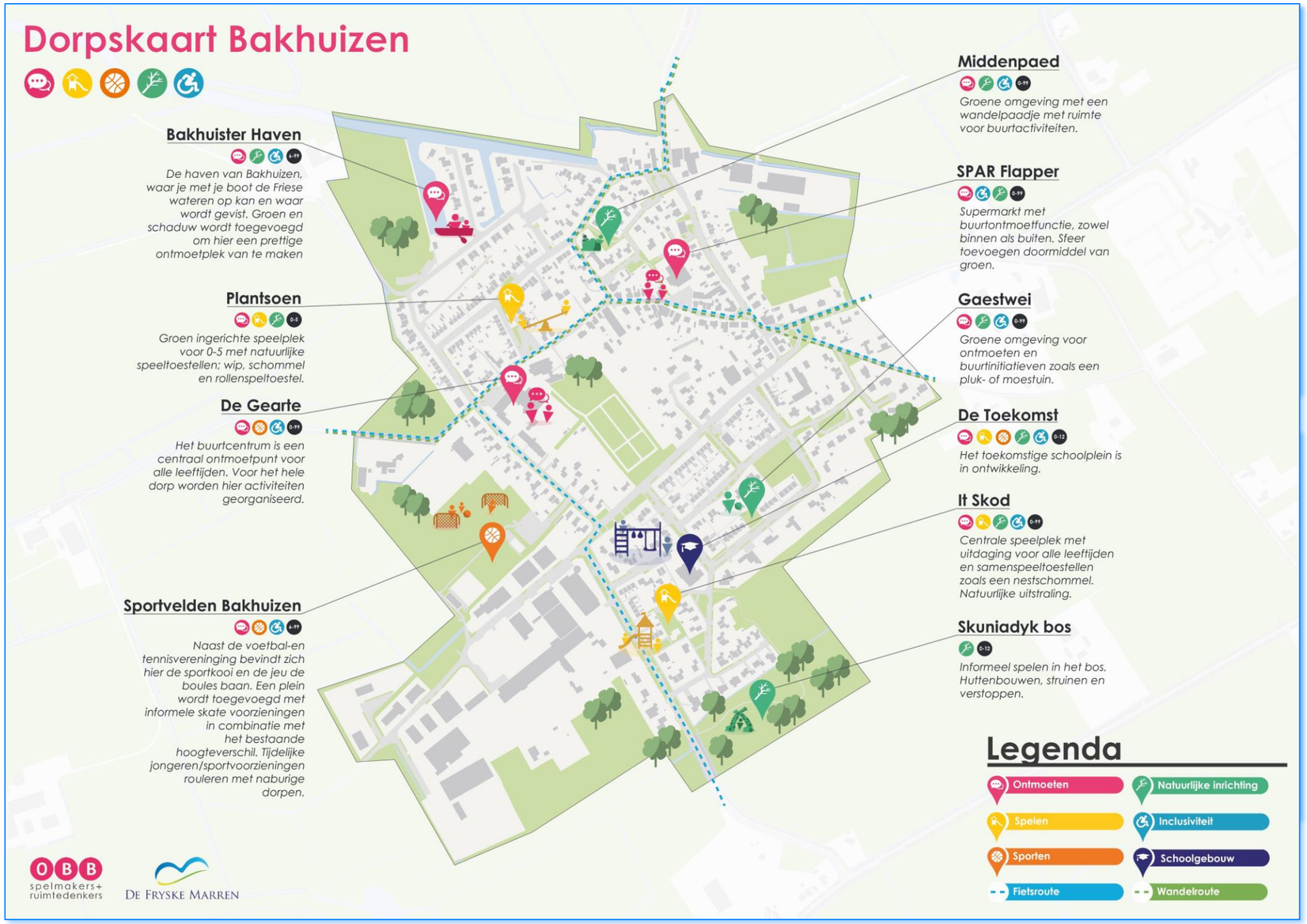
Anderen ontmoeten zorgt voor meer gebruik van plekken en een langere speel- en beweegtijd. Niet alleen kinderen, maar ook (groot)ouders ontmoeten elkaar op een plek. Spelen kan prima een onderdeel van een ontwikkelagenda voor kernen zijn. In samenwerking met gebruikers en omwonenden van de verschillende kernen maakt de gemeente per kern of buurt een dorps- of buurtkaart en ziet daarbij deze werkwijze voor zich.

Iedereen wil graag een goed bereikbare mooie plek. Een plek waar ook mensen met een beperking de mogelijkheid hebben om mee te doen. Een plek waar initiatiefnemers terecht kunnen met eigen activiteiten. De gemeente draagt zorg voor een goed basisniveau voor BOSS door een hoofdstructuur met mooie plekken voor iedereen. Daar waar dit niet voldoende is of de afstanden te groot worden, voorziet de gemeente in extra steunplekken.

De nevenstructuur is aanvullend op de hoofdstructuur. De gemeente wil op deze plekken minder de regie nemen. Omwonenden en gebruikers krijgen meer zeggenschap op deze plekken. De initiatieven die daarbij ontstaan ondersteunt de gemeente waar nodig met kennis en inspiratie.

Samen betekent ook samen ontwerpen, om alle gebruikswensen in beeld te brengen. Daarbij staan kinderen en jongeren als belangrijkste gebruikers centraal. Samen maken we plekken waar iedereen zich veilig en welkom voelt. Een goede fysieke inrichting is de basis. Daar waar inwoners, verenigingen, fysiotherapeuten of andere activiteitenaanbieders deze fysieke inrichting gebruiken voor hun activiteiten, ontstaat meer reuring en ontmoeting. Zo wordt samenwerking in het kader van positieve gezondheid gestimuleerd.

Dorpskaart Bakhuizen



Toelichting

De dorpskaart is tot stand gekomen na een uitgebreid participatieproces. Op verschillende manieren hebben bewoners hun input gegeven over BOSS in Bakhuizen.

Die input heeft geleid tot de dorpskaart, waar op verschillende plekken zijn uitgelicht, waar ruimte is voor BOSS.

Doordat BOSS verder gaat dan alleen spelen en sporten, zijn meerdere plekken aangewezen die meer een sociale functie hebben voor het dorp. Op deze manier is in beeld gebracht waar bewoners van Bakhuizen kunnen bewegen, ontmoeten, spelen en sporten in hun eigen omgeving.

Er is goed geluisterd naar de wensen en het huidige gebruik van de buitenruimte. Zo ontstaat binnen het dorp een levendige ruimte met veel mogelijkheden voor BOSS voor jong en oud.

Actiekaart Bakhuizen



Toelichting

Op basis van de dorpskaart op de vorige pagina is een actiekaart gemaakt. Waar de dorpskaart vooral de ruimte voor BOSS in Bakhuizen in beeld brengt, geeft de actiekaart de te nemen acties weer.

Per thema, bewegen, ontmoeten, spelen en sporten, staat beschreven waar dat kan in het dorp. Daarnaast staan de belangrijkste kwaliteiten voor dat thema in Bakhuizen beschreven. Tot slot zijn de acties benoemd die ervoor zorgen dat er levendige ruimte voor BOSS in Bakhuizen ontstaat. Daarbij is ook aangegeven bij welke acties bewoners nadrukkelijk aan zet zijn of acties uitgevoerd kunnen worden door middel van een

Acties vanuit Actiekaart Bakhuizen

0	Uitleg tabel	initiatief	betrokken	verantwoordelijk
Bewegen	actie tbv thema	wie neemt het voortouw	partijen betrokken bij	partijen verantwoordelijk
Ontmoeten		bij uitvoering actie	uitvoering actie	voor beheer/onderhoud
Spelen				
Sporten				

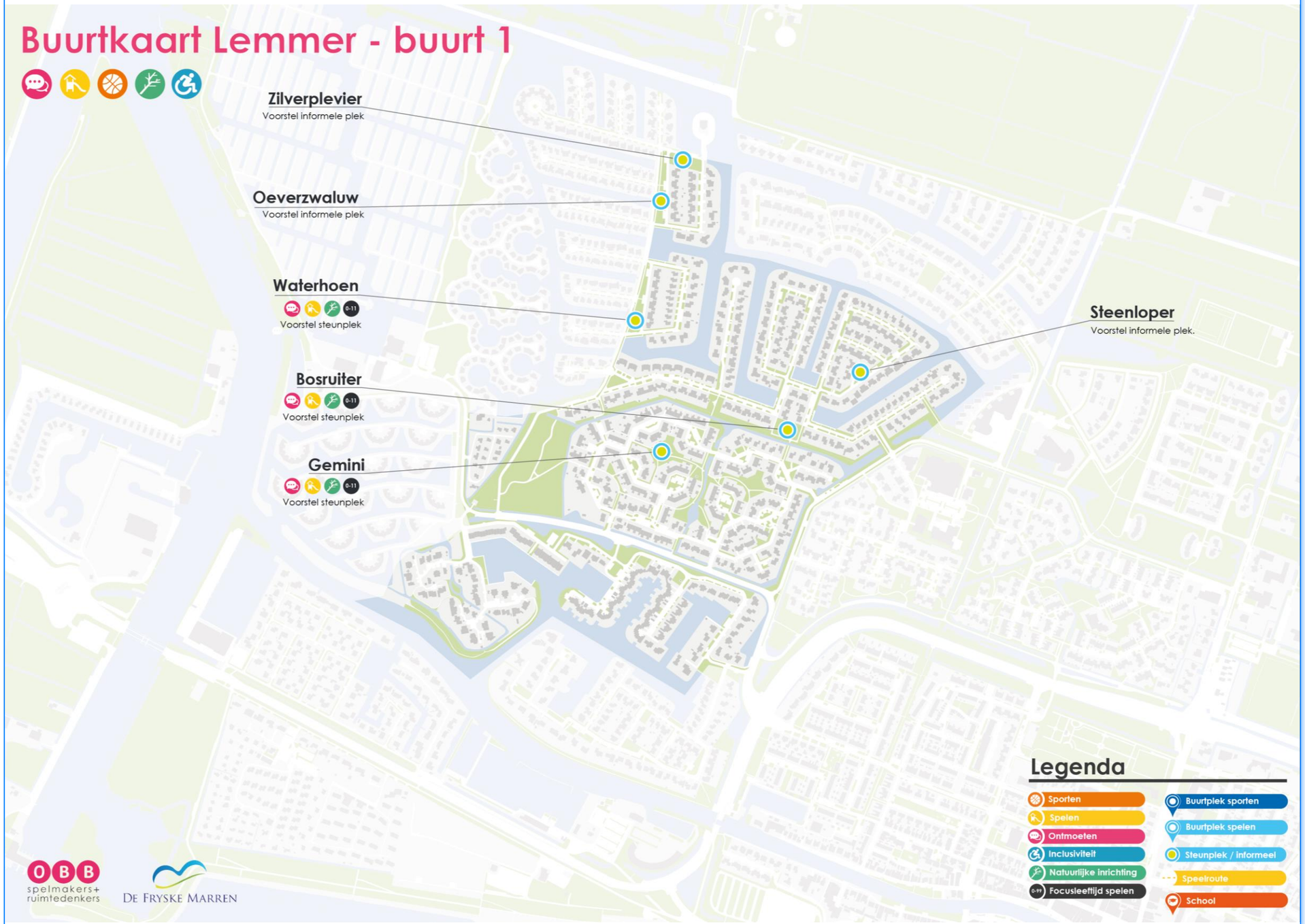
1	Bakhuister Haven	initiatief	betrokken	verantwoordelijk
Bewegen				
Ontmoeten	picknickbank plaatsen	gemeente	omwonenden + gemeente	omwonenden + gemeente
	bomen plaatsen	gemeente	omwonenden + gemeente	gemeente
	landmark (herkenningspunt) plaatsen	dorpsbelang	dorpsbelang + bewoners + gemeente	dorpsbelang + omwonenden
	groen voor insecten toevoegen	gemeente	omwonenden + gemeente	gemeente
	haag voor doorkijk en beschutting	gemeente	omwonenden + gemeente	gemeente
Spelen				
Sporten				

4	Plantsoen	initiatief	betrokken	verantwoordelijk
Bewegen				
Ontmoeten				
Spelen	checken inspectiegegevens toestellen	gemeente	gemeente	gemeente
	toestellen onderhouden	gemeente	gemeente	gemeente
	speelplek schoonhouden	omwonenden	omwonenden + gemeente	omwonenden + gemeente
	groen onderhouden	gemeente	gemeente	gemeente
	Hek vervangen door haag (ruimte beperkt)	gemeente	omwonenden + gemeente	omwonenden + gemeente
	toestellen en ondergrond vervangen met nadruk op natuurlijk spelen voor jonge kinderen (onder 1,50 m)	gemeente	gemeente + omwonenden + kinderen	gemeente
Sporten				

6	Sportvelden Bakhuizen	initiatief	betrokken	verantwoordelijk
Bewegen	zichtbaar maken door routing	gemeente + dorpsbelang	gemeente + dorpsbelang + sportvereniging	gemeente
	bomen plaatsen	gemeente	gemeente + sportvereniging	gemeente
	vergroenen van de plek	gemeente	gemeente + sportvereniging + gebruikers	gemeente
Ontmoeten	picknickbank + beschutting plaatsen	gemeente	gemeente + sportvereniging + gebruikers	gemeente
	betonnen zitrand aanbrengen	gemeente	gemeente + sportvereniging + gebruikers	gemeente
Spelen				
Sporten	betonnen zitrand gebruiken als skatevoorziening (toevoegen hoogte/laagte, helling, rail, etc.)	gemeente	gemeente + sportvereniging + gebruikers	gemeente
	roulerend jongeren-/sportvoorziening (halfpipe, sportcontainer, etc.) plaatsen	gemeente	gemeente + sportvereniging + dorpsbelang	gemeente
	kunstgrasveld toevoegen	gemeente + sportvereniging + dorpsbelang	gemeente + sportvereniging + dorpsbelang	gemeente
	ruimte voor schoolsporten	dorpsbelang + de toekomst	dorpsbelang + sportvereniging + de toekomst	dorpsbelang + de toekomst

9	It Skod	initiatief	betrokken	verantwoordelijk
Bewegen	informele elementen (boomstammen, stappalen, etc.) toevoegen die een parcour vormen voor samenhang speelplek	gemeente + dorpsbelang	gemeente + dorpsbelang + omwonenden + kinderen	gemeente
Ontmoeten	picknickbank plaatsen	gemeente	omwonenden + gemeente	omwonenden + gemeente
	bomen plaatsen	gemeente	omwonenden + gemeente	gemeente
	vergroenen van de plek	gemeente	omwonenden + gemeente	gemeente
Spelen	checken inspectiegegevens toestellen	gemeente	gemeente	gemeente
	toestellen onderhouden	gemeente	gemeente	gemeente
	speelplek schoonhouden	omwonenden	omwonenden + gemeente	omwonenden + gemeente
	toestellen vervangen met nadruk op natuurlijk spelen en sa	gemeente	gemeente + omwonenden + kinderen	gemeente
	Mogelijkheden voor water- en zandspel	gemeente	gemeente + omwonenden + kinderen	gemeente
	hoogteverschil toevoegen	gemeente	gemeente + omwonenden + kinderen	gemeente
	school betrekken	gemeente + de Toekomst	gemeente + de Toekomst	gemeente + de Toekomst
Sporten				

Buurtkaart Lemmer- Buurt 1



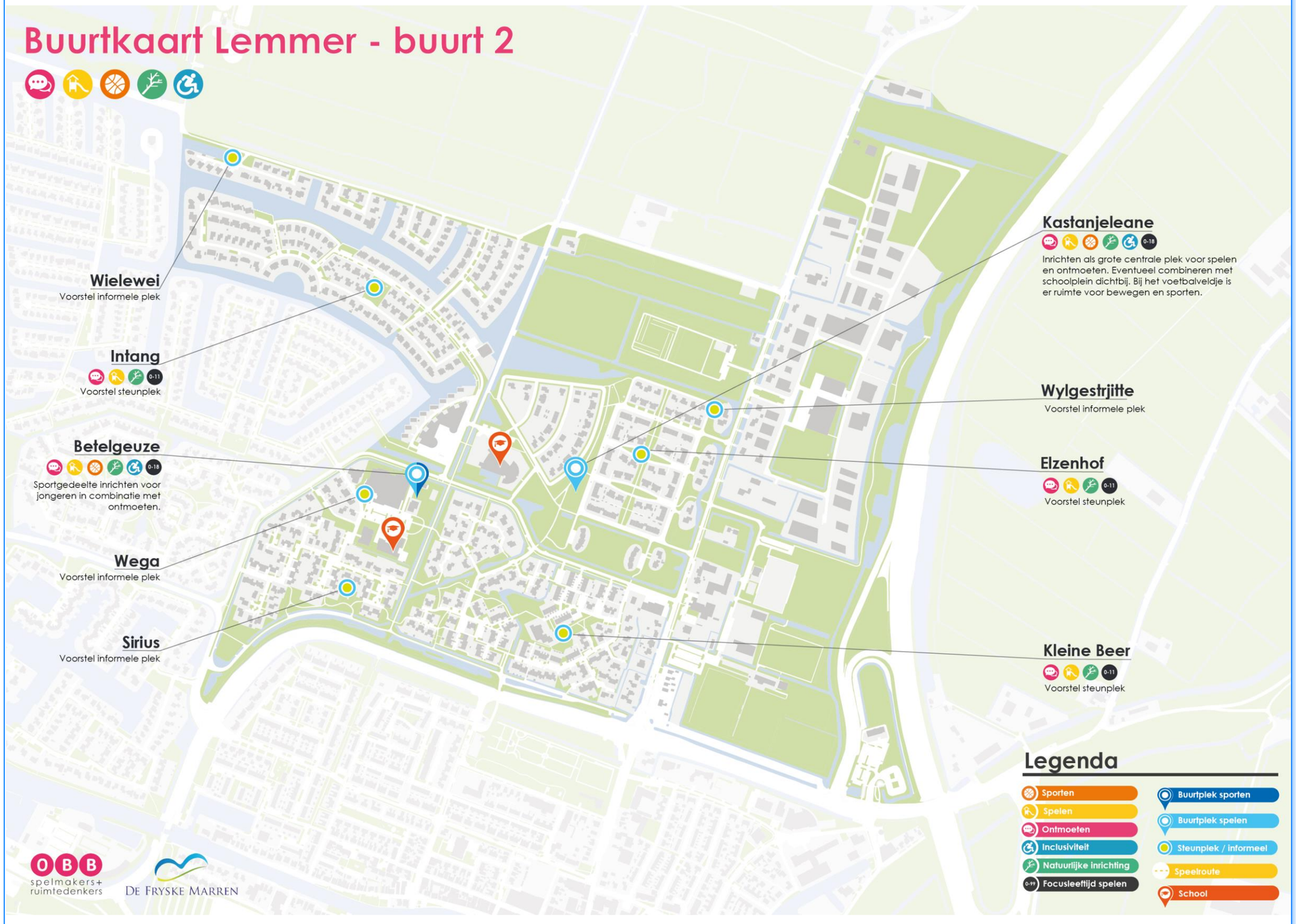
Toelichting

Een belangrijk kenmerk van de buurt is water. Daarnaast liggen veel recreatie- en vakantiewoningen in de omgeving van deze buurt.

Veel plekken zijn lastig te bereiken voor grote delen van de buurt. Dat maakt veel plekken onaantrekkelijk als centrale plek.

De plekken Gemini en Bosruiter zijn voor de meeste kinderen in de buurt het beste te bereiken. De meesten wonen ook in deze omgeving.

Buurtkaart Lemmer- buurt 2

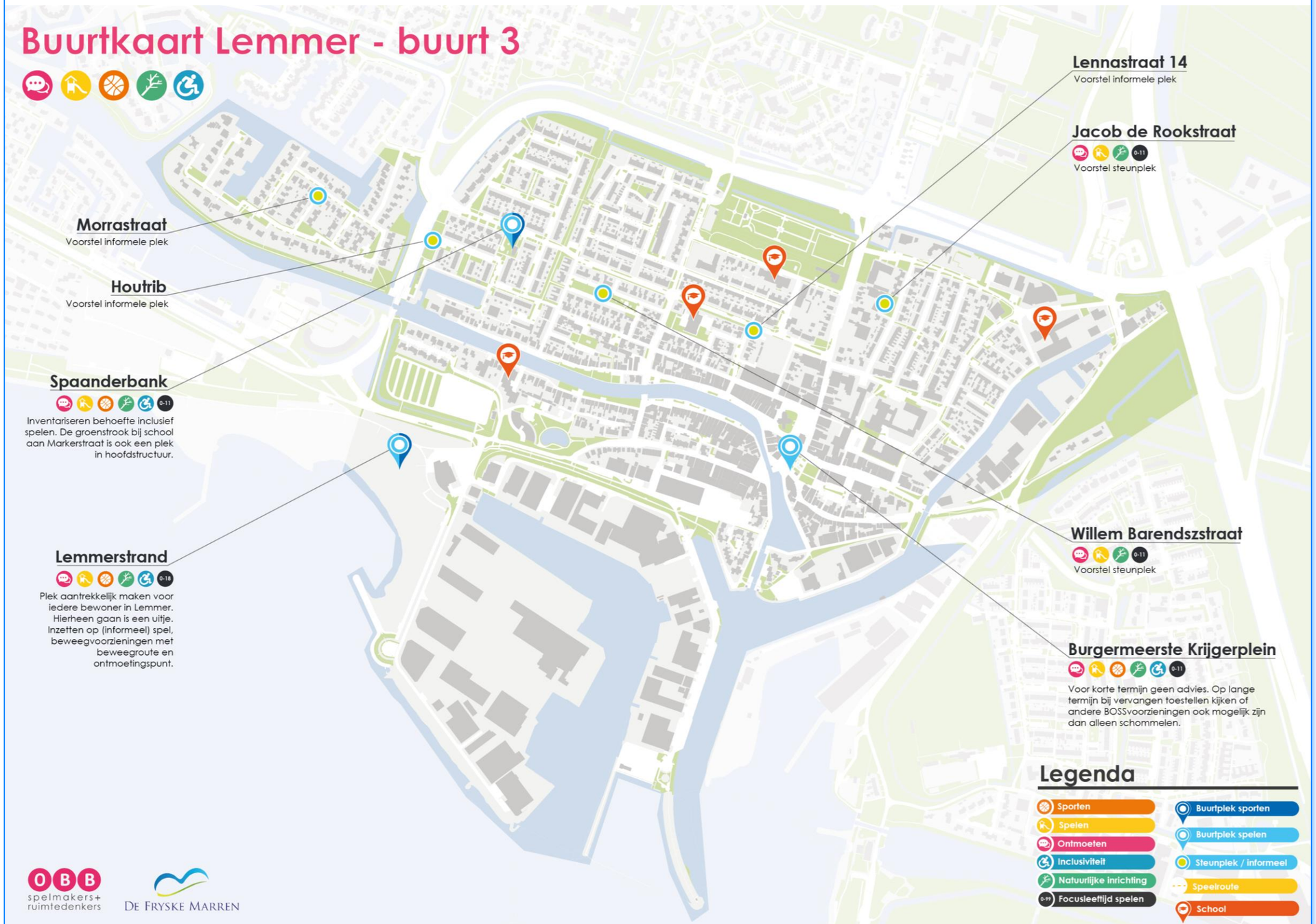


Toelichting

Buurt 2 is divers. De buurt bestaat voor een deel uit nieuwbouw. Daarnaast liggen er meerdere scholen in het gebied. Beide schoolterreinen hebben een centrale functie voor de buurt. Daarbij worden ook de plekken aan Betelgeuze en Kastanjeleane gerekend.

De plek aan Betelgeuze dient onder andere als vervanging voor wat nu de skatebaan is aan de Straatweg, waar de nieuwe locatie van de middelbare school komt.

Buurtkaart Lemmer- buurt 3



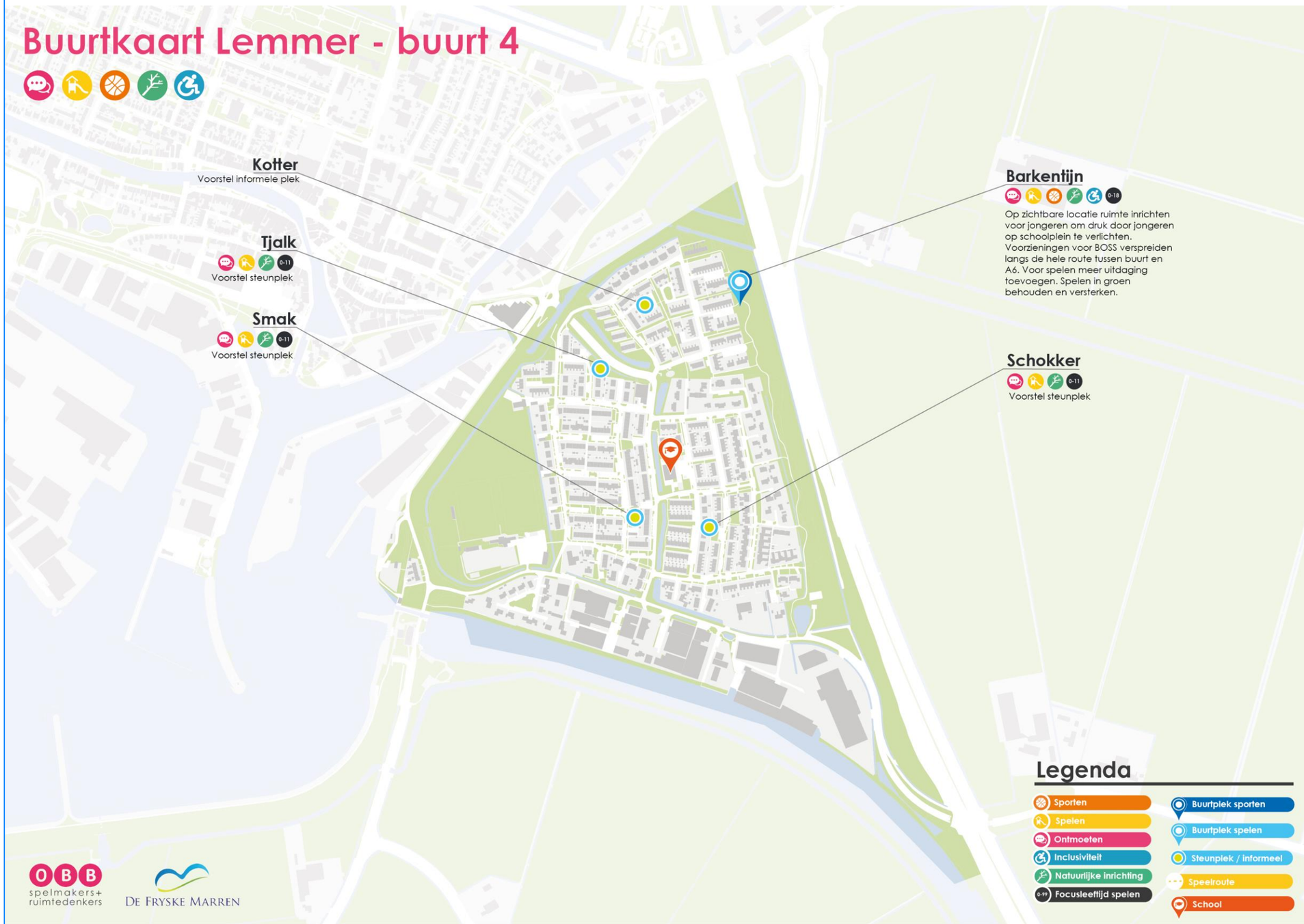
Toelichting

In het oudste gedeelte van Lemmer liggen niet veel plekken voor BOSS. Net als in Buurt 2 hebben scholen een belangrijke functie op het gebied van spelen.

Het Lemmerstrand heeft door de ligging een functie voor heel Lemmer en omstreken. Ook de plek aan Burgermeester Krijgerplein wordt vooral gebruikt door bezoekers aan het gebied. In de omgeving wonen maar weinig kinderen.

Wanneer de scholen of omgevingen aantrekkelijk en openbaar zijn, heeft de buurt al veel speelruimte. Voor bewegen, ontmoeten en sporten moeten andere mogelijkheden worden geïnventariseerd.

Buurtkaart Lemmer- buurt 4



Toelichting

Buurt 4 is als enige buurt in Lemmer lastig te bereiken vanuit andere buurten.

De basisschool middenin de buurt vervult een centrale functie op het gebied van spelen en bewegen. De Barkentijn heeft een rol voor BOSS. Het gehele gebied parallel aan de A6 biedt ruimte voor voorzieningen voor BOSS. Daarbij moet rekening gehouden worden met voorzieningen voor jongeren. Om mogelijke overlast op het schoolplein te voorkomen.

Analyse situatie

Snel naar:

- Inleiding Analyse
- Ander Beleid
- Ambtelijke Workshops
- Data-analyse
  - Bakhuizen
  - Lemmer
- Kinderrondgangen Lemmer en Bakhuizen
- Resultaten Bewonersbevraging

Inleiding analyse



Waarom een analyse

De analyse is er om inzicht te krijgen in hoe gemeente De Fryske Marren een BOSS-vriendelijke gemeente wordt. Daarvoor hoeft niet vanaf ‘0’ begonnen te worden. Iedere kern heeft eigen kwaliteiten en voorzieningenniveau. Toch zijn er altijd onduidelijkheden of het aanbod voor BOSS voldoende is en of de bestaande kwaliteiten goed genoeg zijn voor behoeften binnen de kern. Een analyse brengt dat in beeld en de conclusies geven inzicht waar verbetering winst oplevert.

Analysepunten

In plaats van alleen spelen, wordt voor dit plan ook aandacht besteed aan bewegen, ontmoeten en sporten. Daar komt veel bij kijken en vraagt ook veel van een ambtelijke organisatie. Een goede analyse is daarom belangrijk.

In de analyse van de huidige situatie zijn daarom de volgende punten meegenomen:

- Gerelateerde beleidskaders;
- Ambtelijke verkenning van beleidsthema’s;
- Kwantiteit en kwaliteit van speel,- sport,- en ontmoetplekken in Bakhuizen en Lemmer.

De kwantiteit en kwaliteit van de ruimte is alleen voor de pilotkernen in beeld gebracht. De analyses dienen voor de andere kernen in de gemeente als voorbeeld. Wanneer in de andere kernen ook met BOSS aan de slag wordt gegaan, wordt voor iedere kern een gedegen analyse gedaan, zodat er voor iedere kern een passende BOSS-structuur gerealiseerd kan worden.

Inleiding

Voorafgaand aan de visievorming is het goed om te weten waar je als gemeente op dit moment staat.

Beleid over BOSS heeft raakvlakken met verschillende onderdelen en domeinen binnen de gemeente. BOSS is een verbindende factor tussen het fysieke- en het sociale domein. Daar beleid over maken brengt de nodige uitdagingen en aandachtspunten met zich mee. Tegelijkertijd levert BOSS grote kansen op.

Door in plaats van alleen te kijken naar spelen, de blik te verbreden naar BOSS, is het extra belangrijk goed in beeld te hebben wat gemeente De Fryske Marren allemaal al heeft. Zowel in de buitenruimte, als intern op het vlak van ander beleid. BOSS versterkt de samenwerking, maar het is niet de bedoeling het wiel opnieuw uit te moeten vinden.

Inwoners van De Fryske Marren zijn over het algemeen zeer betrokken bij hun omgeving. Zo is betrokkenheid in veel kernen goed geregeld in een plaatselijke belangenvereniging. Door de hoge betrokkenheid is de input van bewoners extra waardevol.

Ander beleid





Verbinding

BOSS verbindt het fysieke- en het sociale domein. Het is daarom van belang om de positionering van dit stuk ten opzichte van andere beleidsdocumenten in de gemeente duidelijk te beschrijven. Daarvoor dit hoofdstuk.

Het BOSS-plan maakt in ieder geval connecties met de volgende documenten:

- Omgevingsvisie
- Duurzaamheidsprogramma
- Beleidsplan gezondheid
- Notitie scoren door samenspel(?)

Omgevingsvisie

Gemeente De Fryske Marren beschrijft in haar omgevingsvisie hoe zij de komende jaren aan de slag gaat met de thema's: landelijk gebied, bebouwd gebied en infrastructuur, bedrijvigheid en energie.

Dit plan over BOSS sluit met name aan op het thema over bebouwd gebied en infrastructuur.

In de omgevingsvisie wordt onder het thema bebouwd gebied onder andere beschreven dat er ontmoetingsplekken nodig zijn in de openbare ruimte. Door de openbare ruimte goed te onderhouden of opnieuw in te richten, wordt dat gerealiseerd. Een goede inrichting ondersteunt gezond gedrag.

De kernen Joure, Lemmer, Balk en Sint Nicolaasga hebben volgens de omgevingsvisie een regionale functie en krijgen daarmee een hoge prioriteit bij investeringen in het openbaar gebied en de leefbaarheid.

Daarnaast wil de gemeente volgens de omgevingsvisie een gezonde leefomgeving creëren. Iedereen moet kunnen leven, wonen en werken in een veilige en gezonde leefomgeving die uitnodigt tot gezond gedrag. Gemeente De Fryske Marren wil daarom bewegen, sporten en ontmoeten bevorderen in een aantrekkelijk landschap.

Ander beleid



Beleidsplan Gezondheid

Bij gezondheid spelen veel factoren mee, waarvan niet ziek zijn er een is. Het gaat verder dan alleen lichamelijke gezondheid. Ook aspecten als geestelijke gezondheid, sociale contacten, meedoen in de maatschappij, zingeving, eigen regie, kwaliteit van leven en dagelijks functioneren spelen daarin een grote rol. Het beleidsplan gezondheid formuleert ambities. BOSS draagt in ieder geval bij aan het behalen van de volgende ambities:

- Een gezonde fysieke- en sociale leefomgeving;
- Aan de slag met de druk op het dagelijks leven;
- Vitaal ouder worden;
- Gezonde leefstijl stimuleren en behouden.

Duurzaamheidsprogramma

De Fryske Marren werkt met haar eigen duurzaamheidsprogramma, een herijking van de duurzaamheidsvisie. Op het gebied van duurzaamheid heeft BOSS raakvlakken op onderwerpen als circulariteit, toekomstbestendige omgeving en sociale duurzaamheid.

Ambtelijke workshops







Ambtelijk draagvlak

Bij het maken en uitvoeren van visie en beleid over BOSS zijn veel verschillende disciplines binnen de ambtelijke organisatie betrokken. Draagvlak binnen de organisatie is belangrijk. Er is daarom veel ruimte genomen voor overleg met professionals en belangengroepen, zowel intern als extern (zie daarvoor meer bij participatie). Door professionals te betrekken, is in beeld gebracht waar kansen en bedreigingen liggen en wat nu goed gaat of niet zo goed. Gezamenlijk is zo bepaald waar gemeente De Fryske Marren naartoe wil werken op het gebied van BOSS.

Er zijn meerdere ambtelijke bijeenkomsten gehouden. Daarnaast is gedurende de totstandkoming van dit document gewerkt met een projectgroep, met daarin vanuit de gemeente een projecttrekker, een communicatiemedewerker, dorpencoördinator en enkele vakdisciplines.

Kick-off

De eerste bijeenkomst in het proces was de kick-off. Een grote groep bij BOSS betrokken ambtenaren nam deel aan deze interactieve bijeenkomst. Deelnemers maakten een SWOT over de buitenruimte en gaven aan welke onderwerpen aan bod moeten komen in een nieuwe visie.

Qua onderwerpen in de visie kwam met name naar voren dat de buitenruimte voor iedereen leuk moet zijn. Van jong tot oud. Dat vraagt om een uitdagende, maar tegelijkertijd toegankelijke buitenruimte. Groen is daarbij een belangrijke factor. Daarnaast is een goede samenwerking, zowel intern als extern een vaak genoemd onderwerp om aandacht aan te besteden.

Bij de SWOT zijn vaak dezelfde onderwerpen benoemd. De grote betrokkenheid van inwoners in de gemeente wordt gezien als een sterk onderdeel van de gemeente. Aan de andere kant is er op dit moment al een tekort aan vrijwilligers voor diverse taken, waardoor het risico bestaat dat wanneer om initiatief vanuit bewoners wordt gevraagd, het draagvlak ontbreekt.

Bij de SWOT kwamen verder kansen naar voren rondom het combineren van verschillende activiteiten en andere lopende projecten binnen de gemeente. Werk met werk maken. Een belangrijke bedreiging die meerdere keren werd genoemd is het beperkte budget.

Ambtelijke workshops

Met verschillende groepen ambtenaren zijn workshops gehouden. Een workshop met bij BOSS betrokken ambtenaren, om richting mee te geven aan de nieuwe visie, een workshop met bij jongeren betrokken professionals en een workshop gericht op ambtenaren uit voornamelijk het sociale domein.

Eerste ambtelijke workshop

Deelnemers hebben in groepen aangegeven waar gemeente De Fryske Marren moet staan als het gaat over BOSS in 2040. ook is nagedacht over op welke manier deze doelen bereikt moeten worden.

In 2040 heeft iedere woonkern/buurt minimaal een BOSS-plek die aansluit op de behoefte van inwoners. Er is een eerlijke verdeling van voorzieningen over de gehele gemeente. Bij de inrichting van de openbare ruimte houdt de gemeente rekening met ruimte voor ontmoeting. Er is een goede variatie van voorzieningen op het gebied van uitdaging, differentiatie en grootte. Bewoners zijn mede-eigenaar van BOSS-ruimte.

Om deze doelen te behalen moet eerst goed in beeld zijn gebracht wat er nu is en hoe het nu gaat. Ook moet de rol van bewoners worden bepaald en draagvlak gemaakt om eigenaarschap te stimuleren. Tot slot zijn financiële middelen een aandachtspunt voor het behalen van de doelen voor 2040.

Workshop jongeren

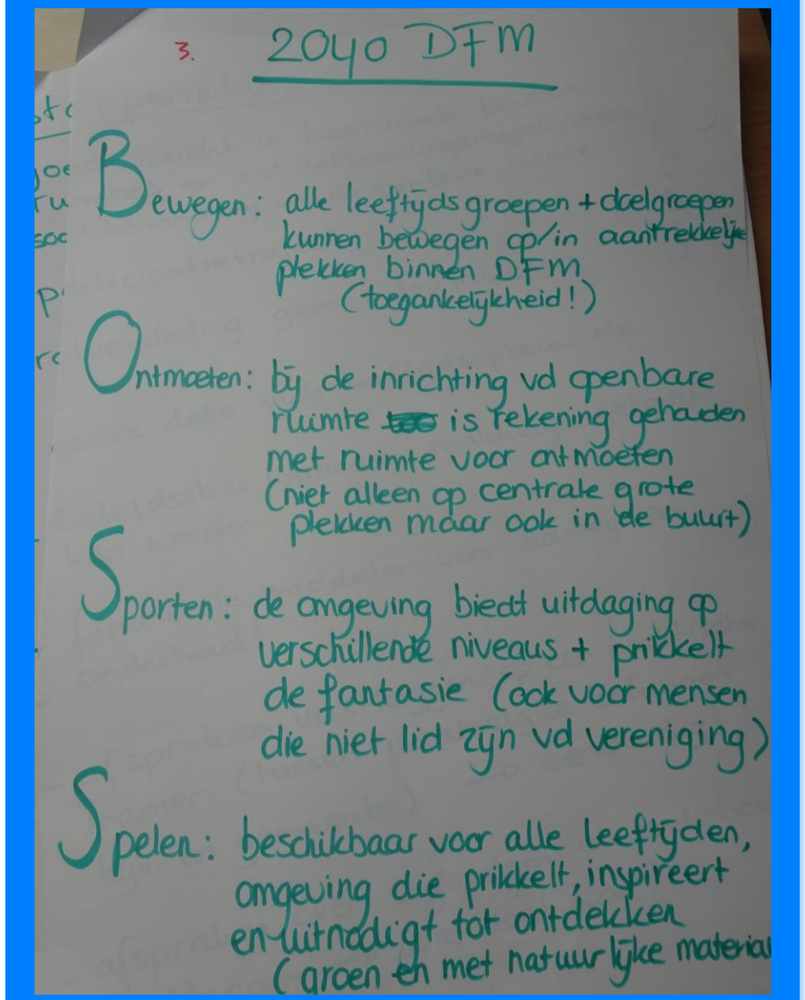
Met professionals die werken met jongeren is nagedacht over voorzieningen voor jongeren in de gemeente. Op basis van zes succesfactoren voor jongerenvoorzieningen hebben professionals aangegeven hoe jongeren in De Fryske Marren goed buiten de ruimte kunnen krijgen.

Het belangrijkste aandachtspunt is dat een jongerenplek écht voor en door jongeren is. Het is dus heel belangrijk dat jongeren veel invloed hebben bij de ontwikkeling van hun buitenruimte. Wanneer jongeren geen stem hebben in dat proces, zullen ze er minder gebruik van maken. Daarnaast is de kans op vandalisme groter.

Workshop sociaal domein

Samen met ambtenaren uit voornamelijk het sociale domein is gespard over BOSS. Daaruit is een sterke connectie gebleken tussen BOSS en het gezondheidsbeleid dat op dit moment wordt uitgevoerd.

Het sleutelwoord tijdens deze bijeenkomst was verbinding. Iedereen gaf aan dat verbinding tussen inwoners en gemeente, maar ook als gemeente binnen de ambtelijke organisatie een heel belangrijk onderdeel is van goed beleid over BOSS.





Data-analyse



Toelichting vooraf

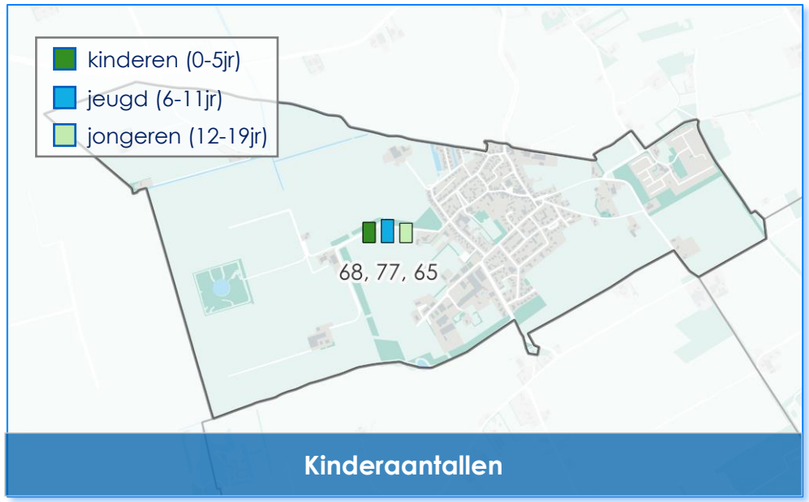
Deze data-analyse geeft informatie over Lemmer en Bakhuizen. Dit zijn de twee pilotkernen in De Fryske Marren.

Er volgen veel verschillende kaarten over allerlei aspecten van de ruimte binnen de bebouwde kom. Op deze manier brengen we in beeld hoe het ervoor staat op het gebied van bewegen, ontmoeten, spelen en sporten in de twee kernen. De data-analyse is daarmee een belangrijk onderdeel van de totale analyse. Echter is een data-analyse alleen niet voldoende.

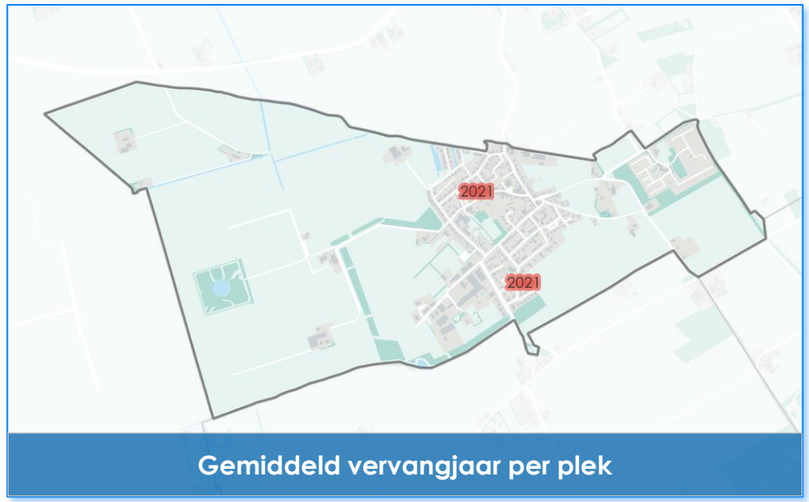
Uiteindelijk draait het om hoe de gebruiker de ruimte ervaart. Met een combinatie van data uit de data-analyse en de participatie zijn conclusies te formuleren over de buitenruimte.

De conclusies zijn het meest betrouwbaar voor Bakhuizen en Lemmer. Het uitgangspunt is echter dat de conclusies ook minstens op hoofdlijnen kunnen gelden voor andere kernen in gemeente De Fryske Marren.

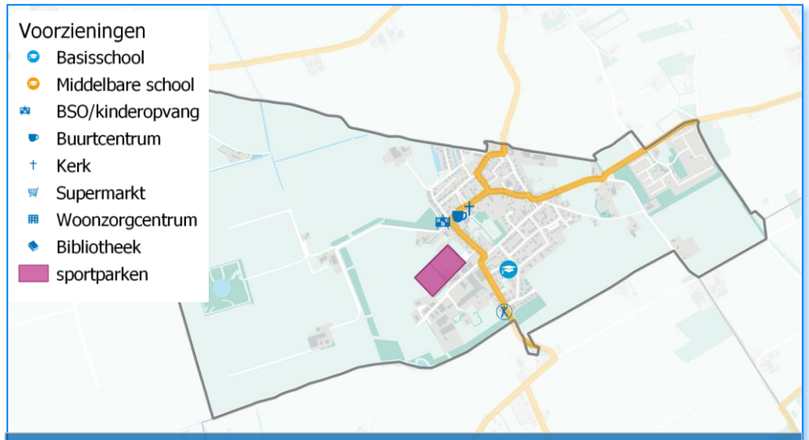
Data-analyse Bakhuizen



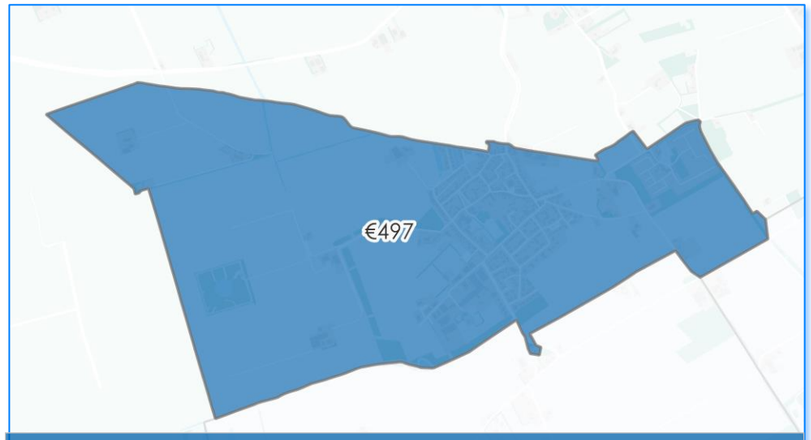
Kinderaantallen



Gemiddeld vervangjaar per plek



Voorzieningen



Waarde spelen per kind (0-11 jaar)

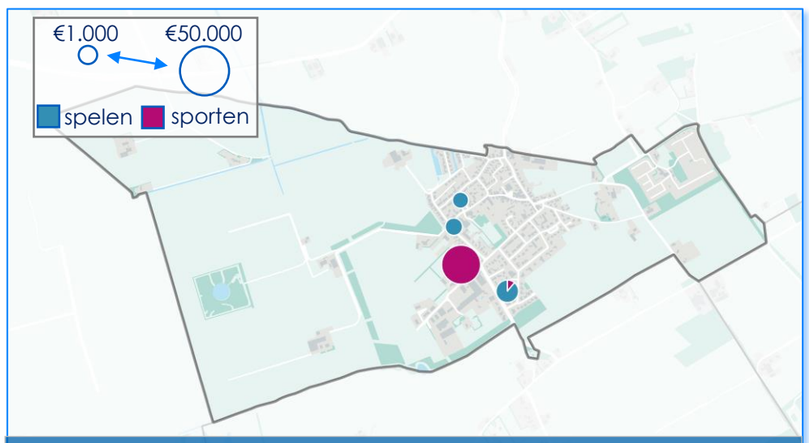
Toelichting

Het aantal kinderen en jongeren in Bakhuizen is stabiel en zal de komende jaren niet veel af- of toenemen.

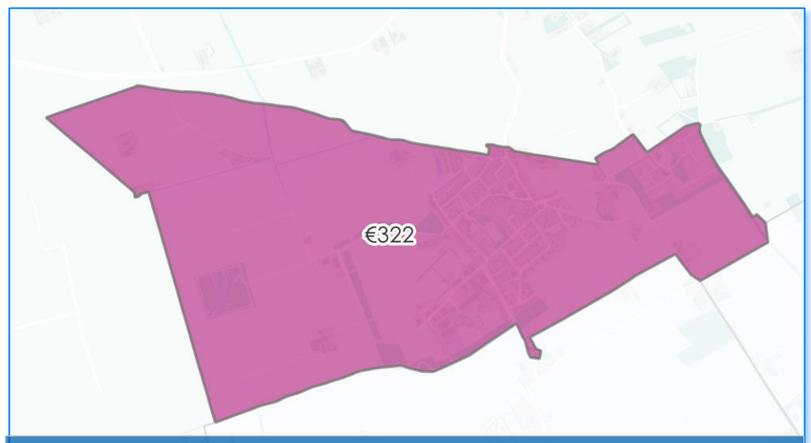
Het gemiddelde vervangjaar op beide plekken ligt in 2021. Dat betekent niet direct dat de plekken meteen vervangen moeten worden, maar wel dat de toestellen mogelijk meer onderhoud vragen de komende jaren en wellicht aan vervanging toe zijn.

Er zijn verschillende voorzieningen voor BOSS verspreid over de kern. De waarde van de plekken ligt relatief hoog, ten opzichte van andere buurten en kernen in de gemeente. Dat komt onder andere door de sportkooi bij de sportverenigingen. Die vertegenwoordigt een hoge waarde.

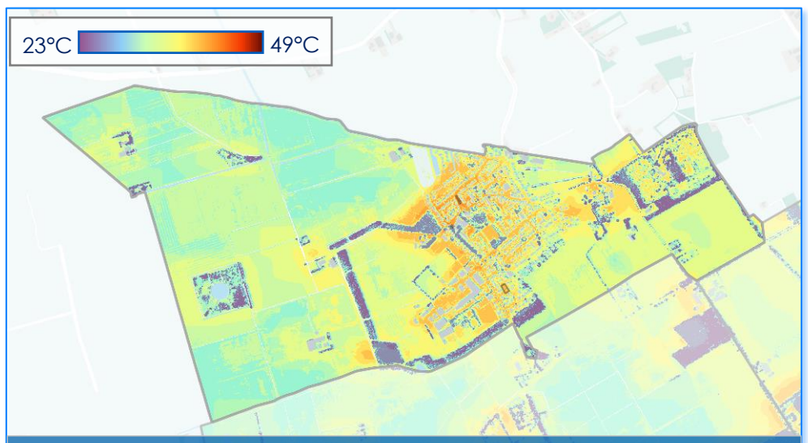
Hierbij moet wel worden opgetekend dat Bakhuizen ook een functie heeft voor omliggende buurtschappen, waardoor de plekken en voorzieningen voor meer gebruikers zijn dan alleen gebruikers uit Bakhuizen.



Waarde spelen en sporten per plek

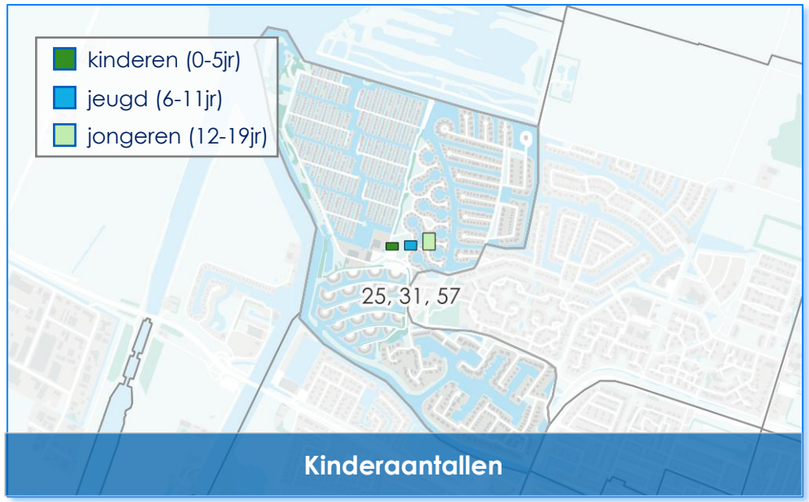


Waarde sporten per kind/jongere (6-19 jaar)



Gevoelstemperatuur warme dag huidig

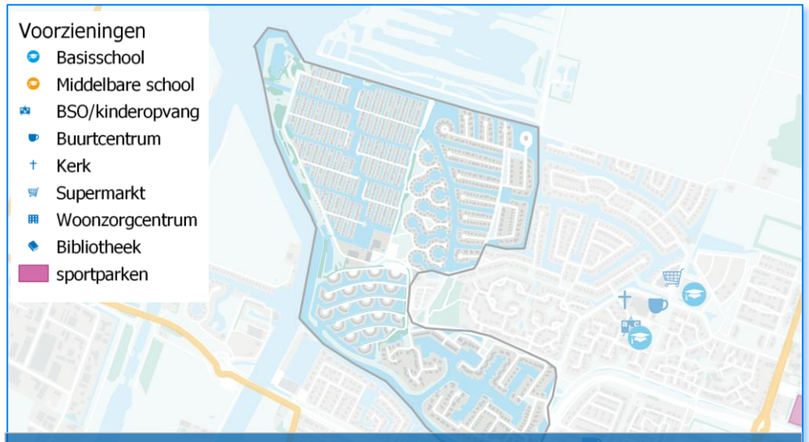
Data-analyse Lemmer Frieslandpark



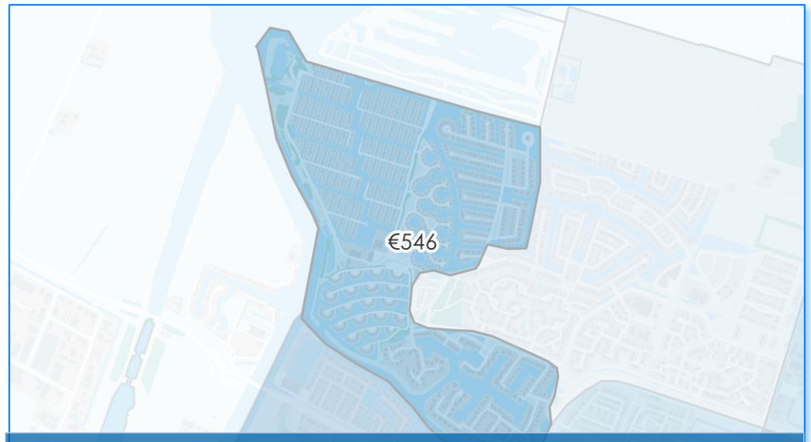
Kinderaantallen



Gemiddeld vervangjaar per plek



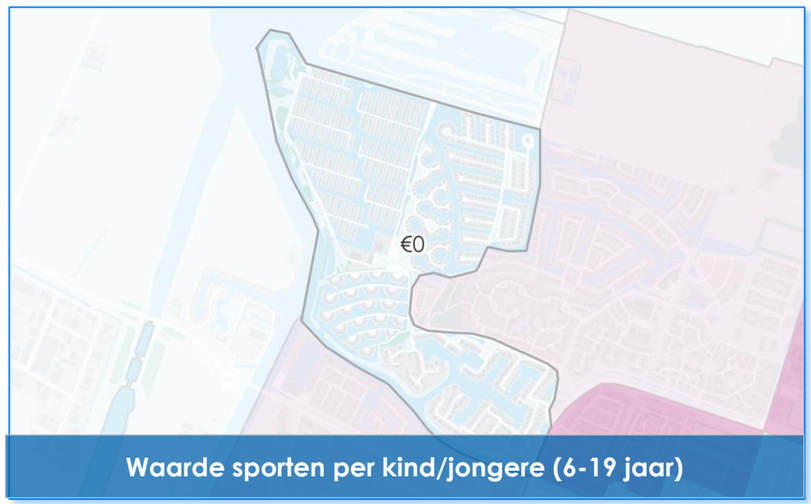
Voorzieningen



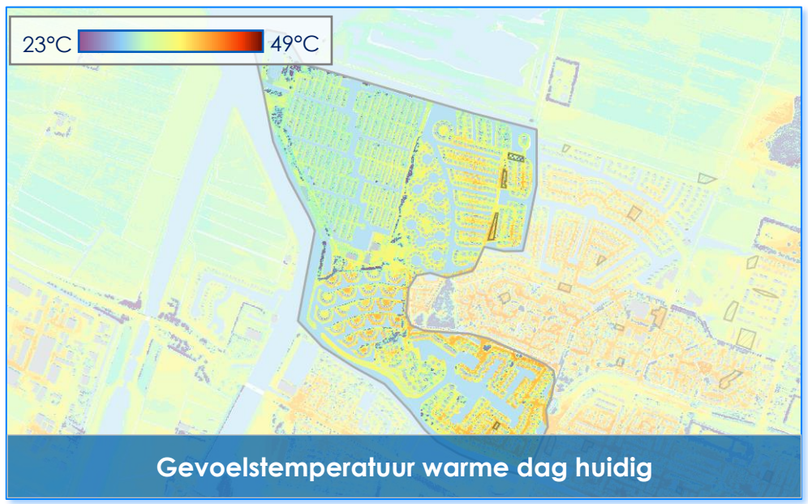
Waarde spelen per kind (0-11 jaar)



Waarde spelen en sporten per plek



Waarde sporten per kind/jongere (6-19 jaar)



Gevoelstemperatuur warme dag huidig

Toelichting

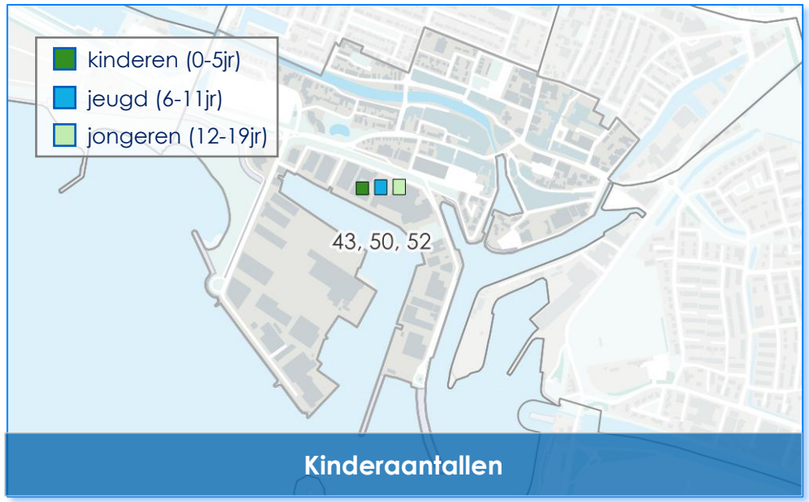
De buurt heeft een bijzondere vorm en bestaat voor een groot gedeelte uit water.

Een ander belangrijk punt over Frieslandpark is dat een groot deel van de buurt bestaat uit vakantiewoningen. Daardoor ligt het permanente aantal kinderen relatief laag.

De waarde op de plekken in de buurt is relatief klein. Dat kan duiden op een lage speel- en beweegwaarde van de plekken en dat kinderen en jongeren er niet graag gebruik van maken, vanwege een gebrek aan uitdaging.

Door de grote hoeveelheid water in de buurt is de gevoelstemperatuur op een warme dag op de meeste plekken in de buurt vaak lager dan gemiddeld.

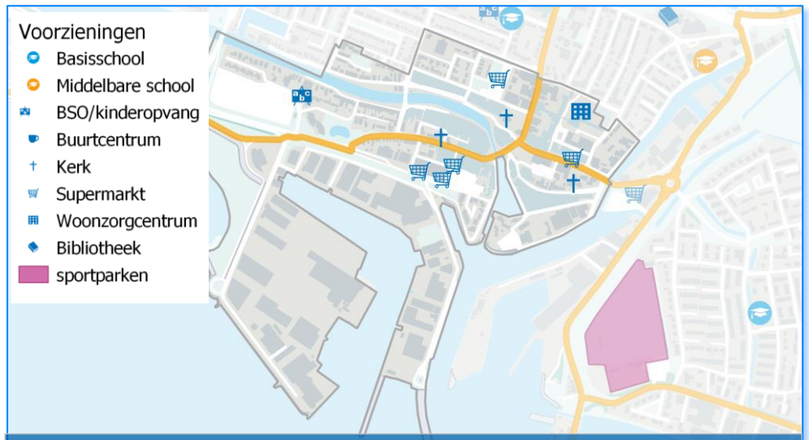
Data-analyse Lemmer-Kom



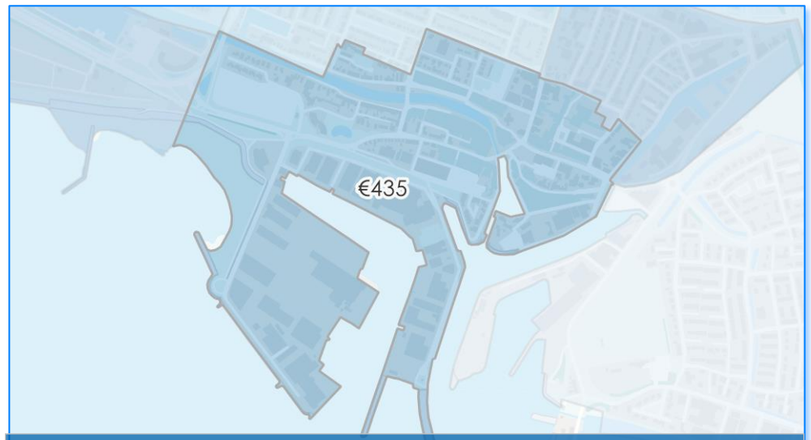
Kinderaantallen



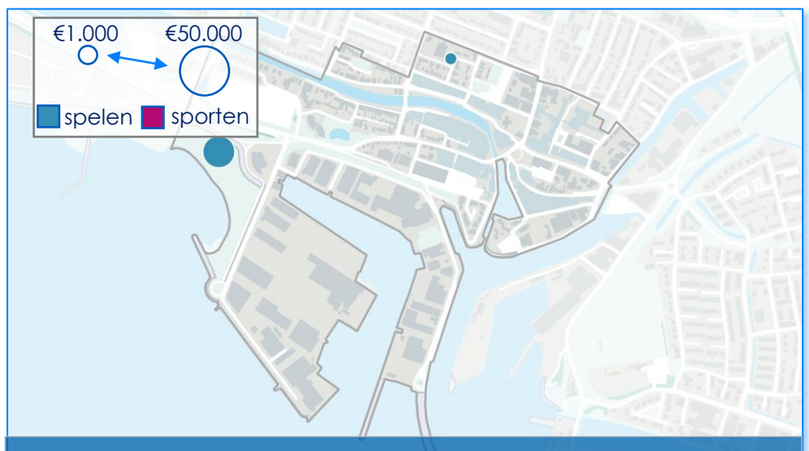
Gemiddeld vervangjaar per plek



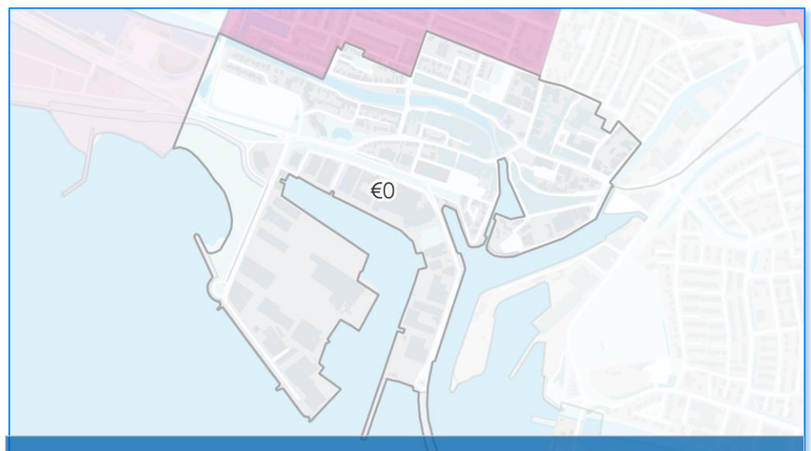
Voorzieningen



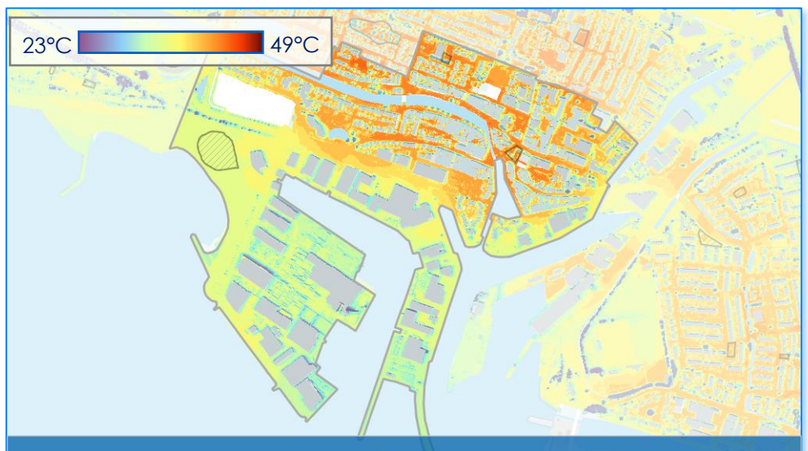
Waarde spelen per kind (0-11 jaar)



Waarde spelen en sporten per plek



Waarde sporten per kind/jongere (6-19 jaar)



Gevoelstemperatuur warme dag huidig

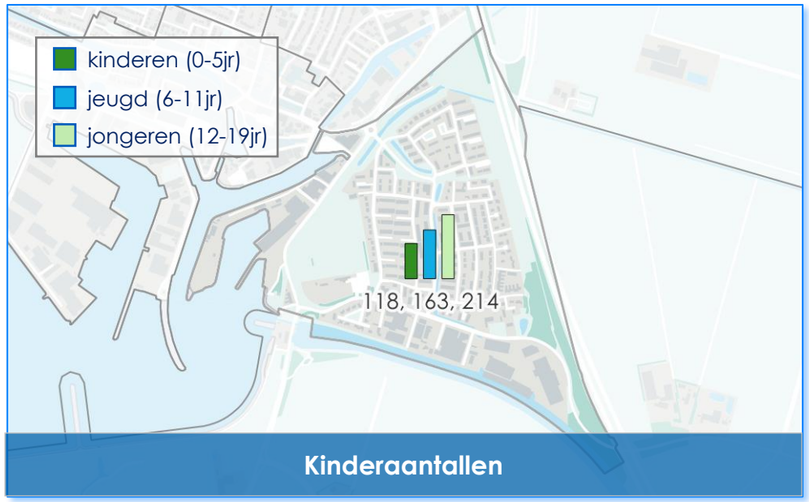
Toelichting

In het centrumgebied van Lemmer wonen weinig kinderen.

Vanwege de andere voorzieningen in de buurt heeft het gebied een belangrijke functie voor heel Lemmer. Ook de plek aan het Lemmerstrand is belangrijk voor meer dan alleen kinderen en jongeren in het centrumgebied.

De oude dorpskern heeft veel bebouwing dicht op elkaar, wat leidt tot een hogere gevoelstemperatuur. Hittestress is in deze straten een thema om rekening mee te houden.

Data-analyse Lemmer Lemstervaart



Kinderaantallen



Gemiddeld vervangjaar per plek

Toelichting

In tegenstelling tot andere buurten in Lemmer ligt Lemstervaart een beetje los van andere buurten. Kinderen in Lemstervaart komen daardoor niet gemakkelijk in andere buurten. Dat betekent dat voorzieningen voor kinderen in Lemstervaart goed op orde moeten zijn.

Op de meeste plekken is in de komende jaren waarschijnlijk een vervangingsopgave. Er zijn weinig voorzieningen voor jongeren, ondanks dat het aantal jongeren op dit moment op een piek ligt. Dat zorgt voor een verhoogd risico op overlast, wat ook blijkt uit overlast op het schoolplein.



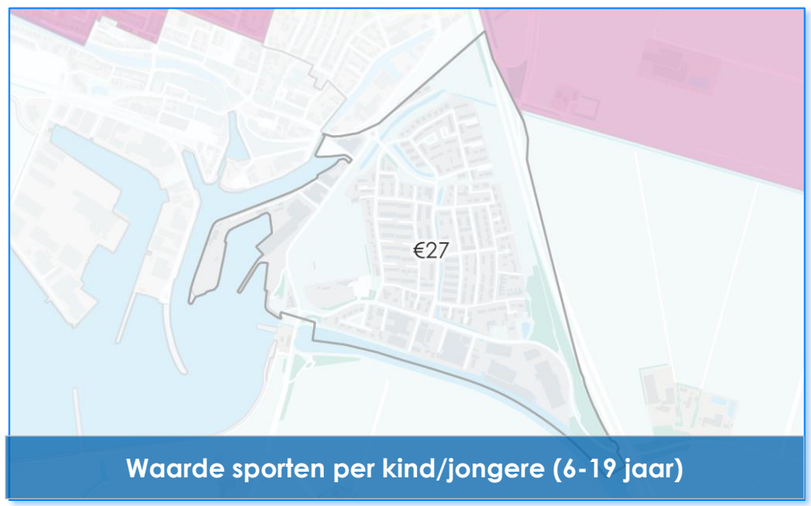
Voorzieningen



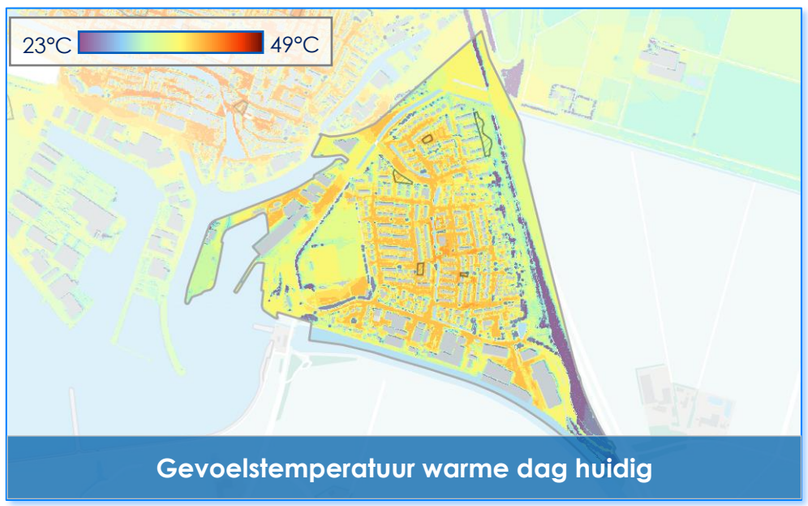
Waarde spelen per kind (0-11 jaar)



Waarde spelen en sporten per plek

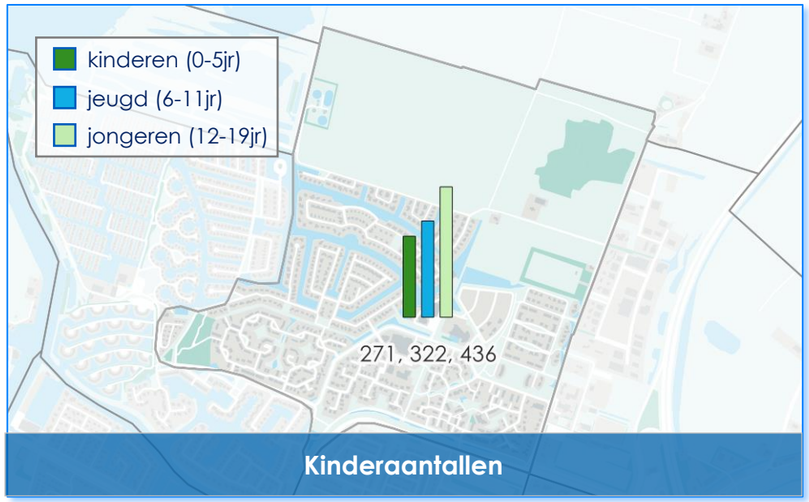


Waarde sporten per kind/jongere (6-19 jaar)

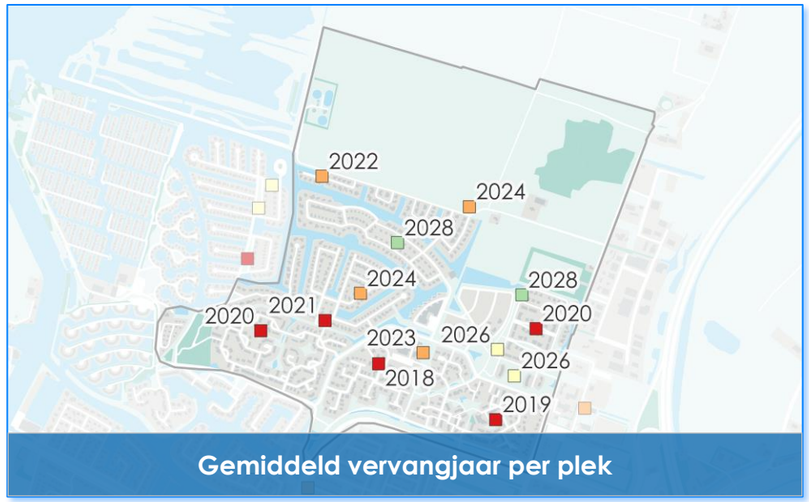


Gevoelstemperatuur warme dag huidig

Data-analyse Lemmer-Noord



Kinderaantallen



Gemiddeld vervangjaar per plek

Toelichting

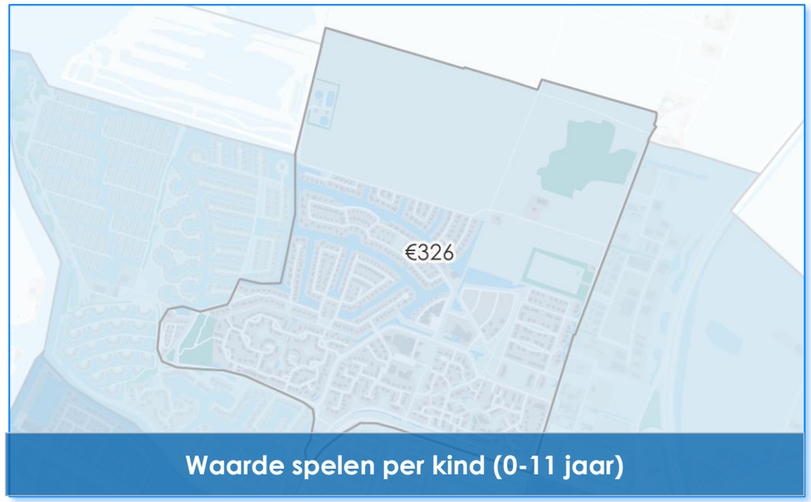
In Lemmer Noord wonen de meeste kinderen en jongeren. Het aantal zal echter de komende jaren waarschijnlijk afnemen, tenzij er nieuwe woningen in het gebied bij komen.

Door het hoge aantal kinderen en jongeren liggen ook de gemiddelde waarde per kind en jongere relatief aan de lage kant. Ondanks dat er veel plekken zijn voor spelen en sporten.

Bij de woningen aan het water is goed te zien dat de gevoelstemperatuur op een warme dag beduidend lager ligt dan in buurten waar de woningdichtheid hoger is. Ook in het nieuwbouwgebied ligt de gevoelstemperatuur lager. Maatregelen tegen eventuele hittestress moeten zich voor Lemmer-Noord dus vooral focussen op de wat oudere woongebieden.



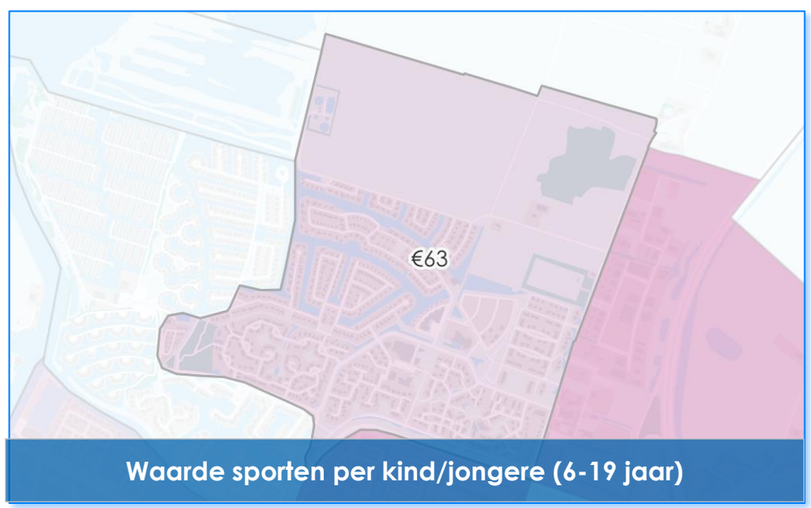
Voorzieningen



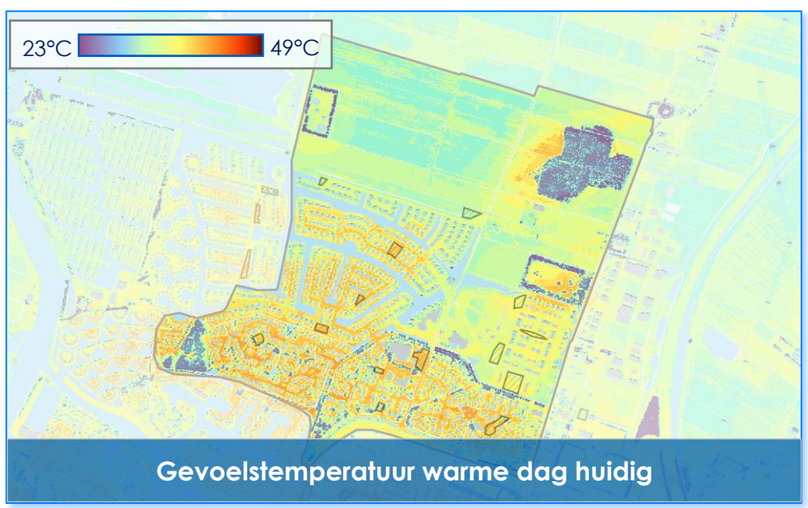
Waarde spelen per kind (0-11 jaar)



Waarde spelen en sporten per plek

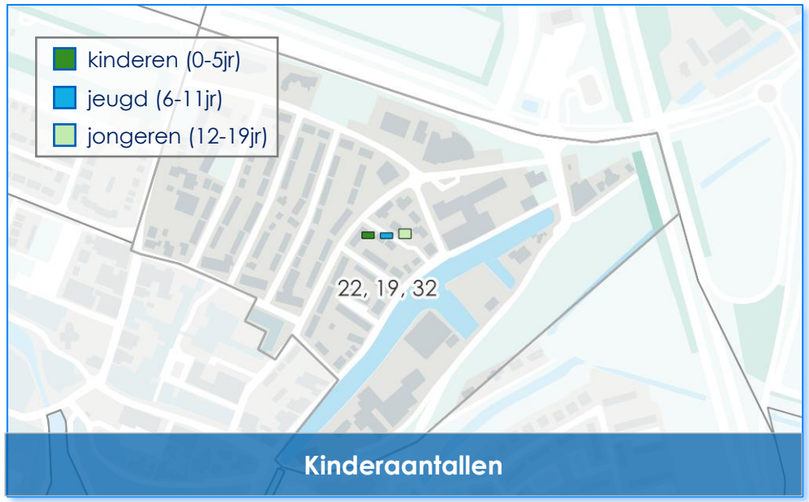


Waarde sporten per kind/jongere (6-19 jaar)



Gevoelstemperatuur warme dag huidig

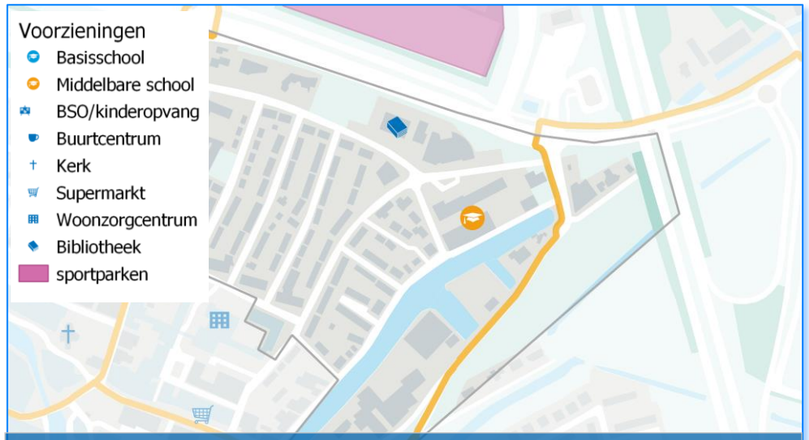
Data-analyse Lemmer Rienplan



Kinderaantallen



Gemiddeld vervangjaar per plek



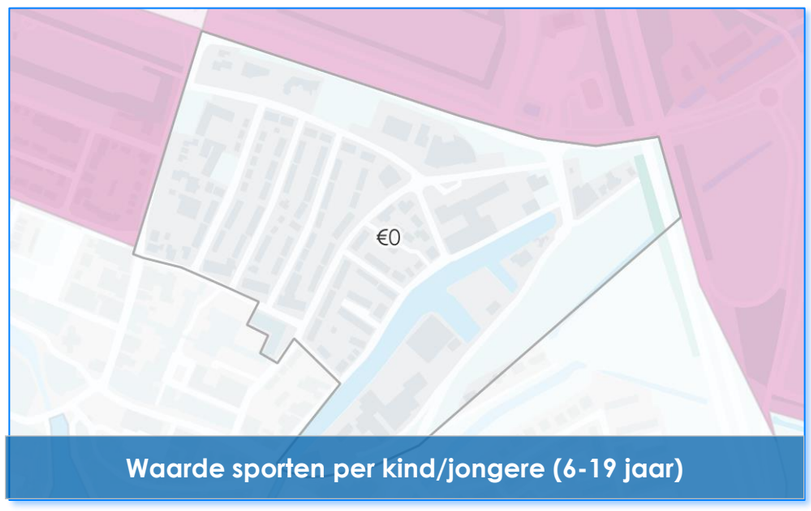
Voorzieningen



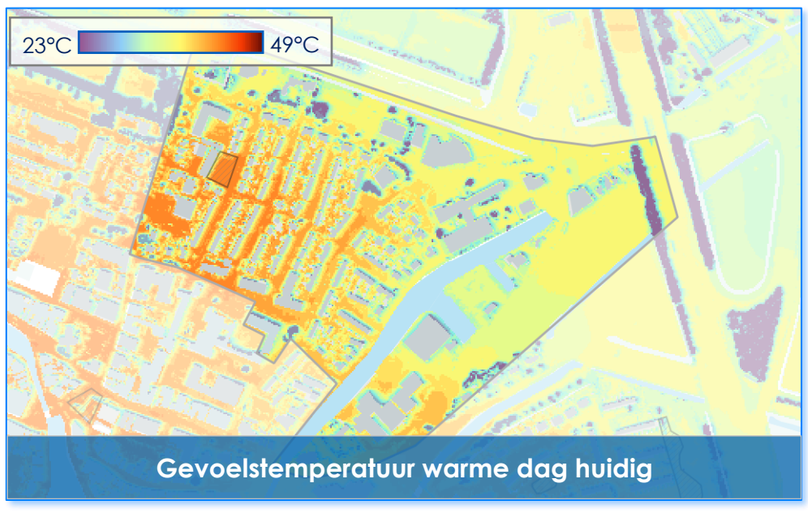
Waarde spelen per kind (0-11 jaar)



Waarde spelen en sporten per plek



Waarde sporten per kind/jongere (6-19 jaar)



Gevoelstemperatuur warme dag huidig

Toelichting

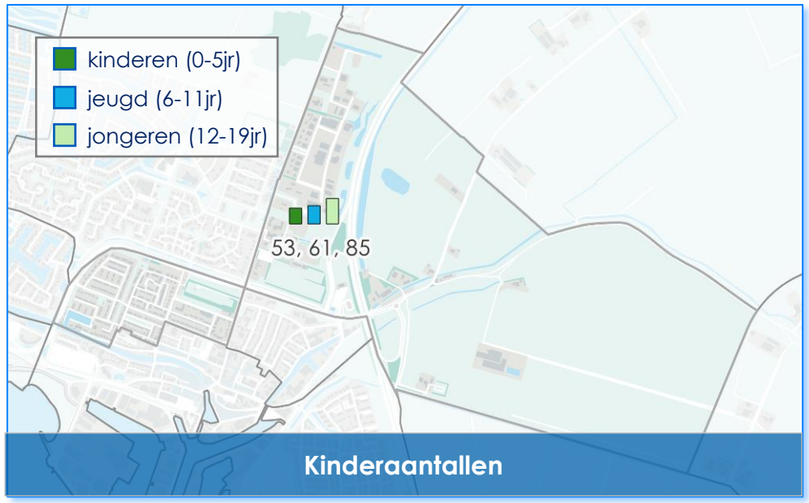
In deze buurt ligt op dit moment nog een middelbare school. Er wonen echter maar weinig kinderen en jongeren in deze buurt.

Toch is de plek voor spelen van relatief grote waarde. Dat zorgt voor een hoge gemiddelde waarde spelen per kind.

Door de aanwezigheid van de middelbare school, zijn er vaak veel jongeren in de buurt, ook van buiten Lemmer. Het is daardoor aannemelijk dat een jongerenvoorziening in deze buurt gewenst is.

Met name in het westelijke gedeelte van de buurt ligt de gevoelstemperatuur hoog.

Data-analyse Lemmer West



Kinderaantallen



Gemiddeld vervangjaar per plek

Toelichting

Lemmer West bestaat uit twee verschillende delen, die vrijwel los van elkaar staan.

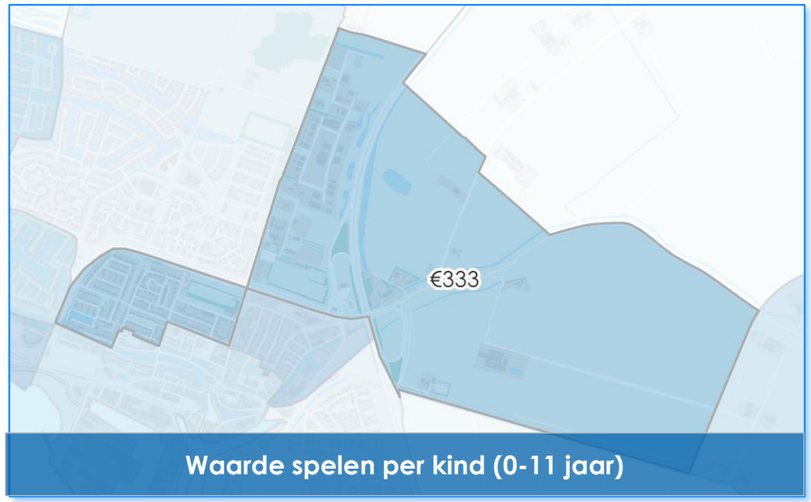
In het woongebied in het westelijke gedeelte wonen veruit de meeste kinderen en jongeren van de buurt. Daar zijn ook de meeste voorzieningen. Het aantal kinderen en jongeren zal de komende jaren waarschijnlijk licht dalen.

In het oostelijke gedeelte ligt een sportvoorziening, waar ook door De Kear gebruik van wordt gemaakt.

Lemmer West is een wat oudere buurt. Het woongebied heeft een hoge gevoelstemperatuur op een warme dag. Op de plekken voor BOSS is het goed daar rekening mee te houden.



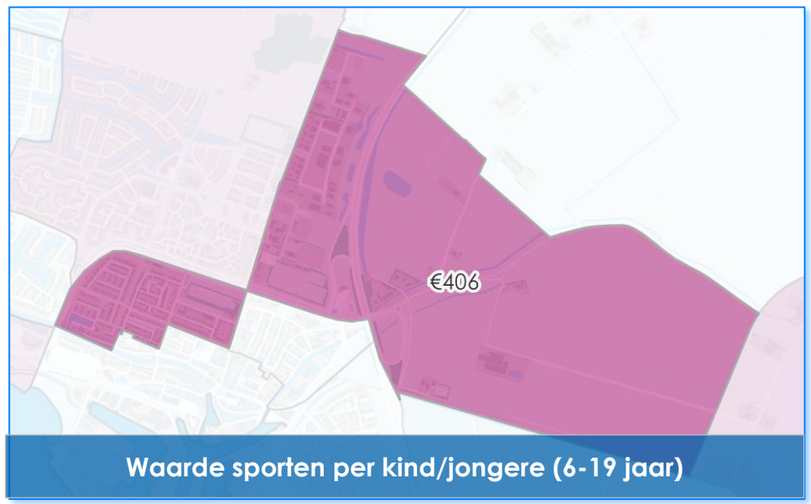
Voorzieningen



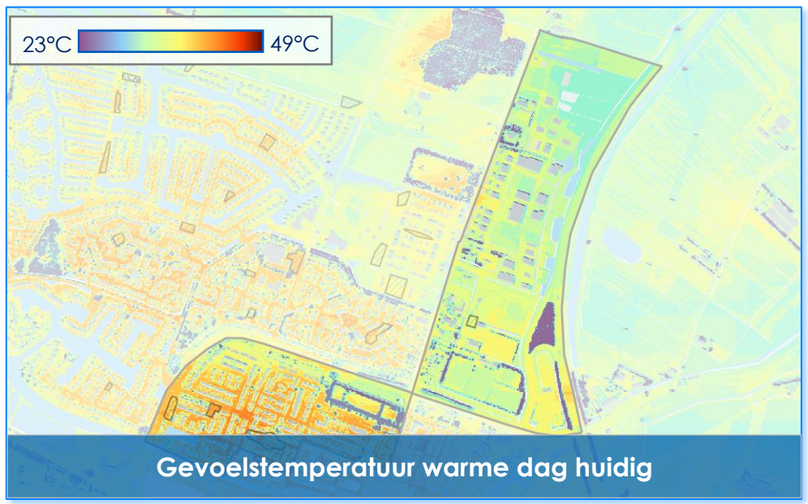
Waarde spelen per kind (0-11 jaar)



Waarde spelen en sporten per plek

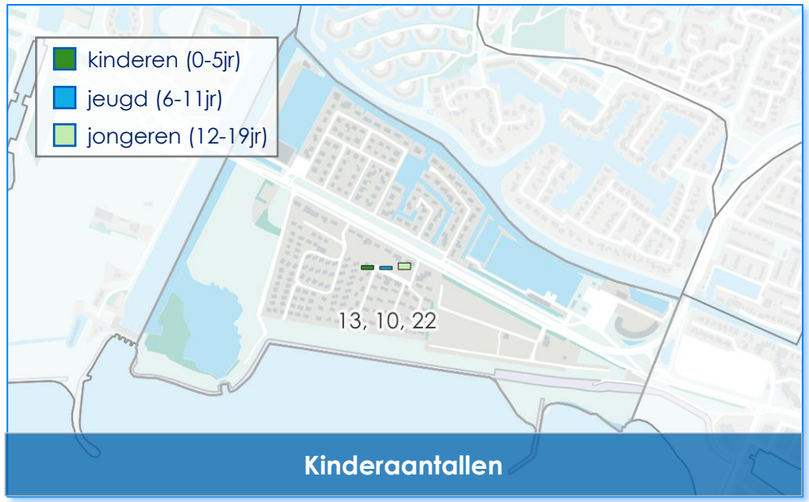


Waarde sporten per kind/jongere (6-19 jaar)



Gevoelstemperatuur warme dag huidig

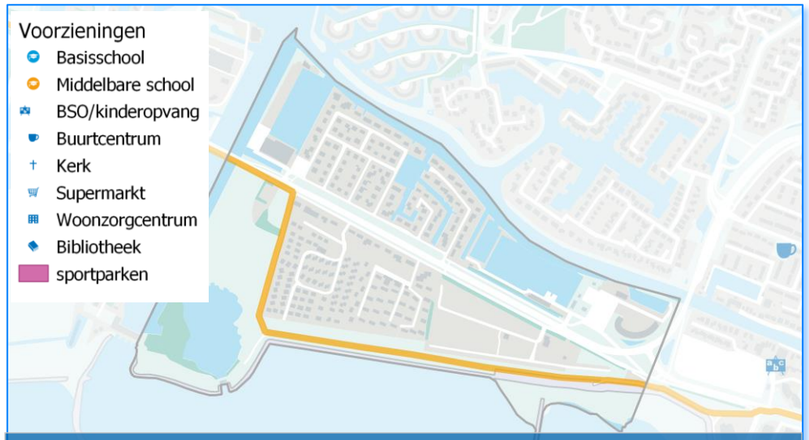
Data-analyse Lemmer-Zijlroede



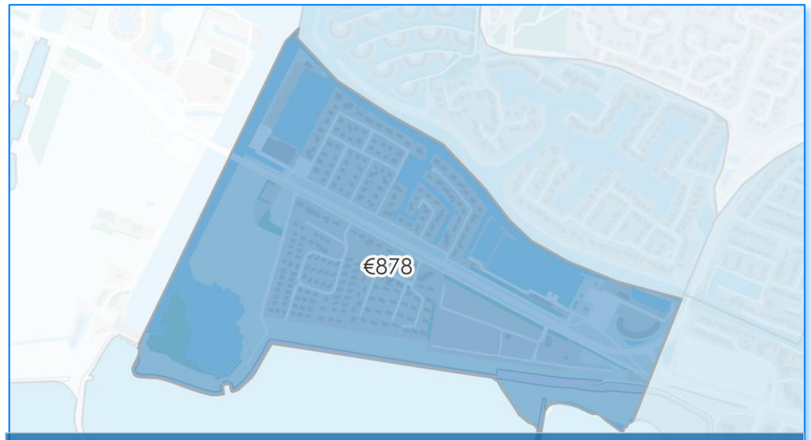
Kinderaantallen



Gemiddeld vervangjaar per plek



Voorzieningen



Waarde spelen per kind (0-11 jaar)

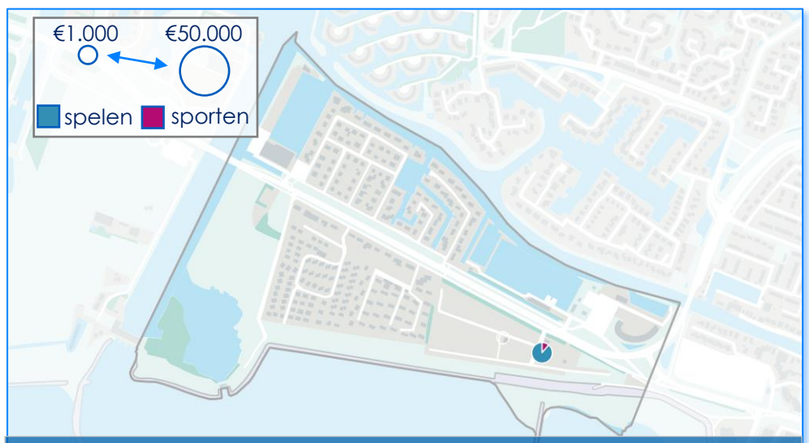
Toelichting

In Zijlroede wonen weinig kinderen en jongeren. Het grootste gedeelte van de wijk bestaat uit vakantiewoningen.

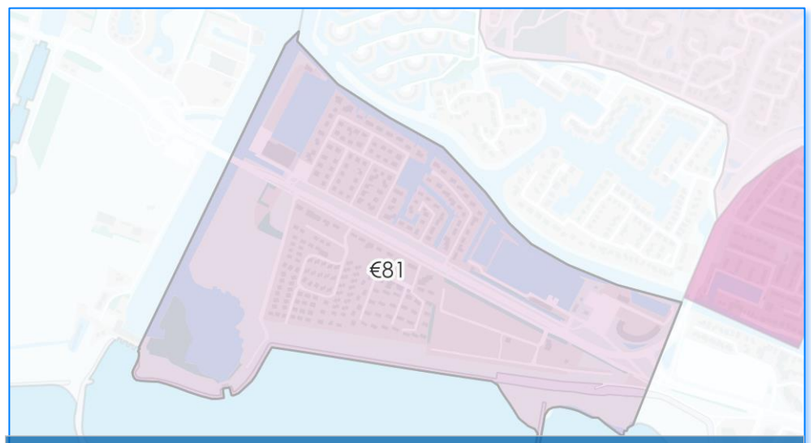
De enige plek voor spelen en sporten in de wijk ligt in een vakantiepark.

De waarde spelen en sporten per kind en jongere geeft daarmee wellicht een vertekend beeld af. Het is niet bekend of de plek openbaar toegankelijk is.

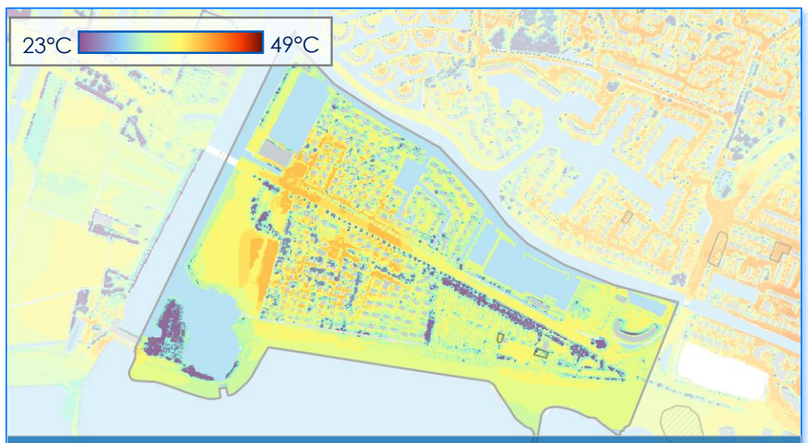
Positief is de ruime opzet van de wijk, waardoor hittestress minder een thema is, vergeleken met andere wijken.



Waarde spelen en sporten per plek



Waarde sporten per kind/jongere (6-19 jaar)



Gevoelstemperatuur warme dag huidig

Kinderrondgangen





De Arke Lemmer

Kinderen die aan de rondgang meededen wonen lang niet allemaal in de buurt van de school en het gebied waar gelopen is. School ligt in een gebied met veel nieuwbouw. Er is veel ruimte voor spelen en sporten. Er is veel groen en het is overzichtelijk. Kinderen mogen eigenlijk overal komen.

In de wijk zijn veel wadi's. Er is veel ruimte voor ontmoeting. Een speelplek ligt in een wadi, waardoor de plek soms onder water staat. Kinderen vinden dat onhandig.

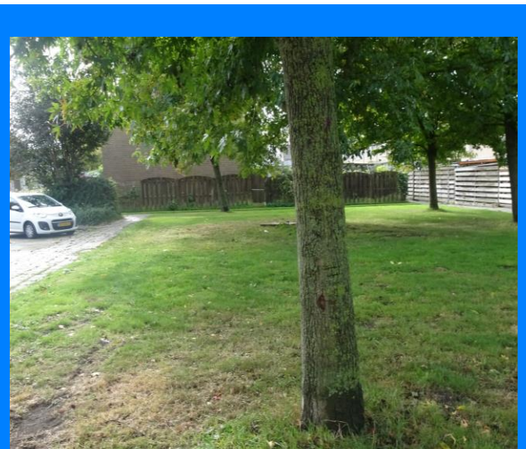




St. Jozef Lemmer

Er wordt aangegeven dat kinderen overal mogen spelen. Het liefste gaan de kinderen spelen in de buurt van de school de Tweespan, in een andere wijk. De school gebruikt het groen aan de Markerstraat als schoolplein, maar de kinderen vinden dat saai en hebben last van hondenpoep. Het groen achter de plek gebruikten ze 'vroeger' om hutten in te bouwen.

In de buurt van de school vinden de kinderen dat er niet veel speelruimte is.


Tweespan Lemmer

De school ligt in een redelijk autoluwe buurt, waardoor kinderen gemakkelijk op veel plekken buiten kunnen spelen.

Het schoolplein zelf is populair, maar kinderen en school geven aan dat op schoolplein jongerenoverlast wordt ervaren.

Kinderen mogen zich redelijk vrij bewegen door Lemmer heen en zijn niet heel erg gebonden aan hun eigen buurt.

Kinderrondgangen







De Meerpaal Lemmer

Binnen de wijk mogen kinderen zich vrij bewegen. Het schoolplein is de centrale plek. Al hebben ze wel veel last gehad van jongerenoverlast. Dat is nu minder door cameratoezicht.

Centraal in de wijk ligt een plek met beweegtoestellen die de kinderen niet goed begrijpen en ook niet zo leuk vinden.

Aan de rand van de wijk, tussen de huizen en de A6, spelen kinderen graag in het groen van de geluidswal.







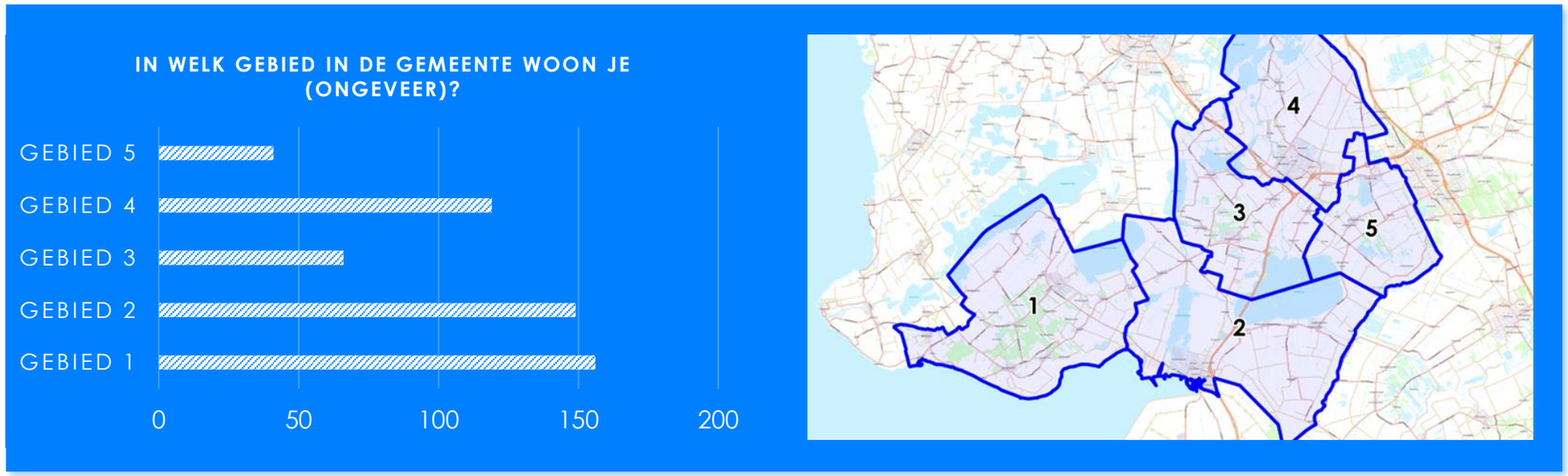
De Toekomst Bakhuizen

Qua formele speelruimte missen vooral de oudere kinderen van de enige basisschool in Bakhuizen uitdaging. Op het vlak van informele speelruimte, zoals huttenbouwen, is vlak buiten het dorp meer dan genoeg ruimte voor.

Bakhuizen is een klein overzichtelijk dorp. Kinderen mogen daarom overal komen. Bij het water wordt gezwommen en in de haven gevist.

Kinderen missen dus uitdaging. Ook voor sporten, zoals skaten. Dat zorgt er onder andere voor dat er soms jongerenoverlast is op het schoolplein.

Resultaten bewonersbevraging algemeen



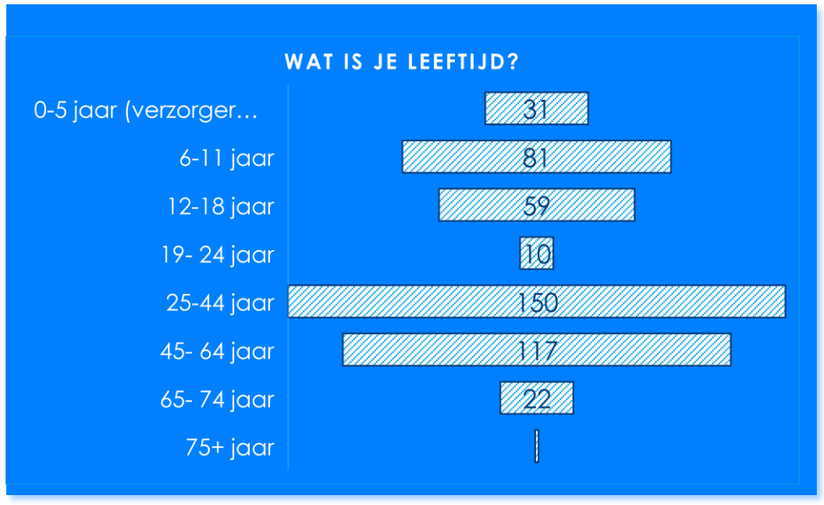
Toelichting

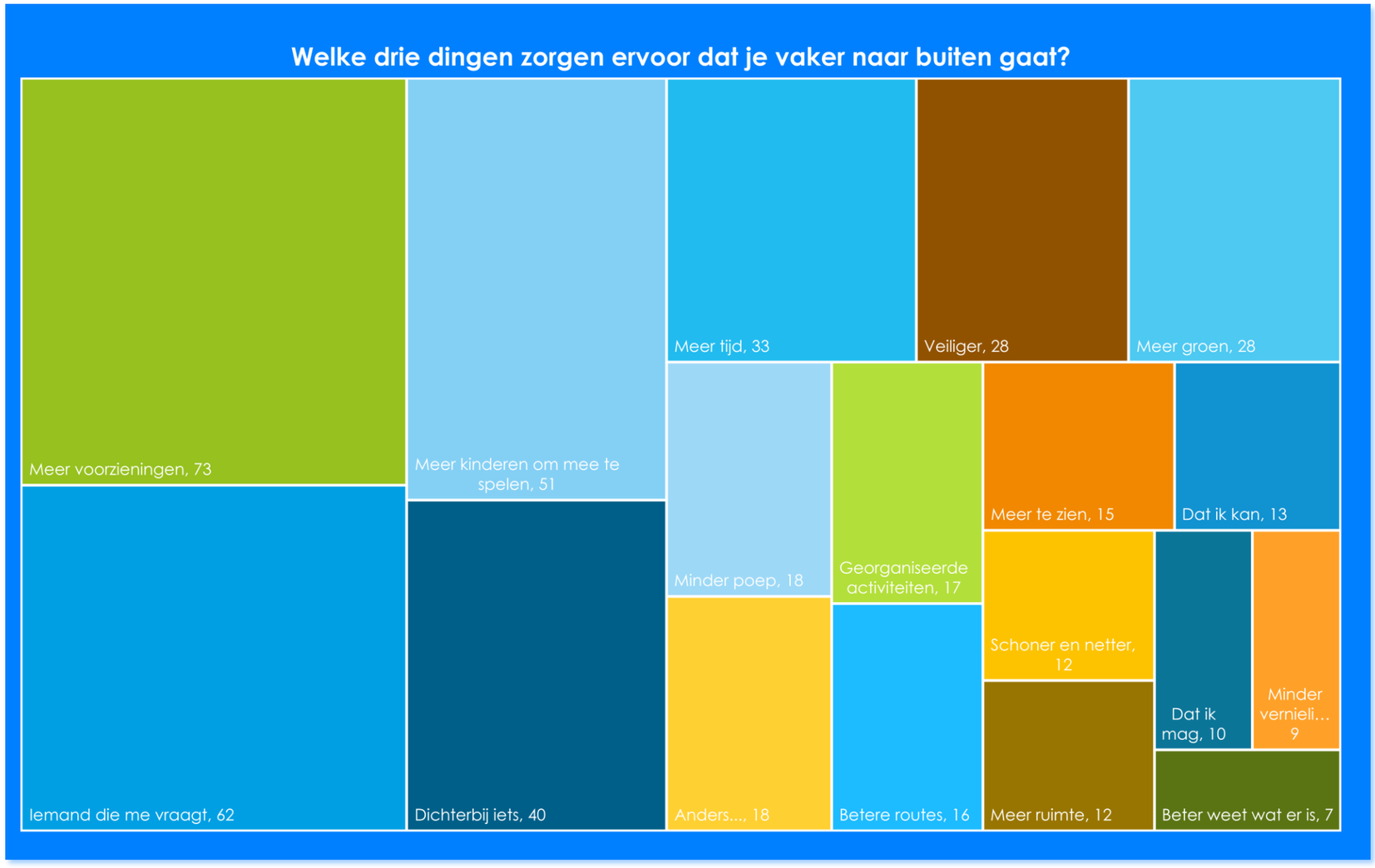
Gebied 1 en 2 zijn het beste vertegenwoordigd. In deze gebieden liggen de pilotkernen Lemmer en Bakhuizen, waar de enquête extra onder de aandacht is gebracht.

De diverse groep respondenten komt (bijna) iedere dag buiten voor BOSS.

Meer voorzieningen en meer sociale contacten zorgen ervoor dat mensen meer naar buiten gaan.

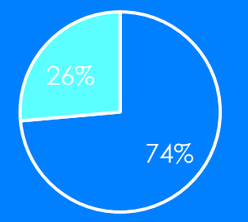




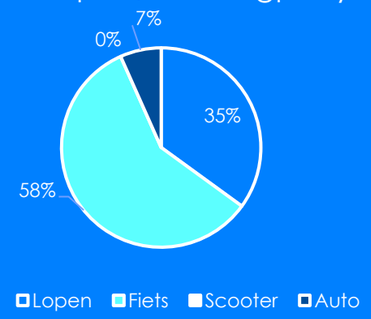


Resultaten bewonersbevraging volwassenen

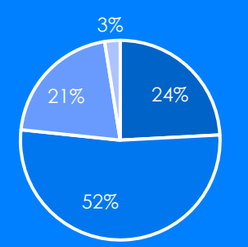
Ga je meestal lopen of fietsen? (naar een goede plek met (oppas)kind)



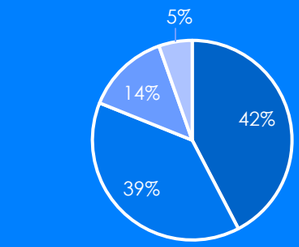
Hoe ga je daar meestal heen? (naar beste sport/beweegplek)



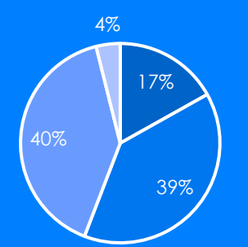
Ervaar je genoeg mogelijkheden om een ommetje te maken in jouw dorp?



Ervaar je genoeg mogelijkheden om te sporten in jouw dorp?



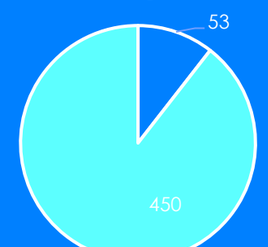
Ervaar je genoeg mogelijkheden om te ontmoeten in jouw dorp?



Wat beperkt jou in het naar buiten gaan?



Ervaar je een beperking bij het naar buiten gaan?



Toelichting

Naar een leuke plek gaan mensen het liefste lopen of fietsen. Naar een goede sport/beweegplek wordt vaker de fiets gepakt. Een speelplek ligt op loopafstand.

Volwassenen ervaren over het algemeen genoeg mogelijkheden om een ommetje in het dorp te maken. Slechts 3% geeft aan dat er weinig mogelijk is.

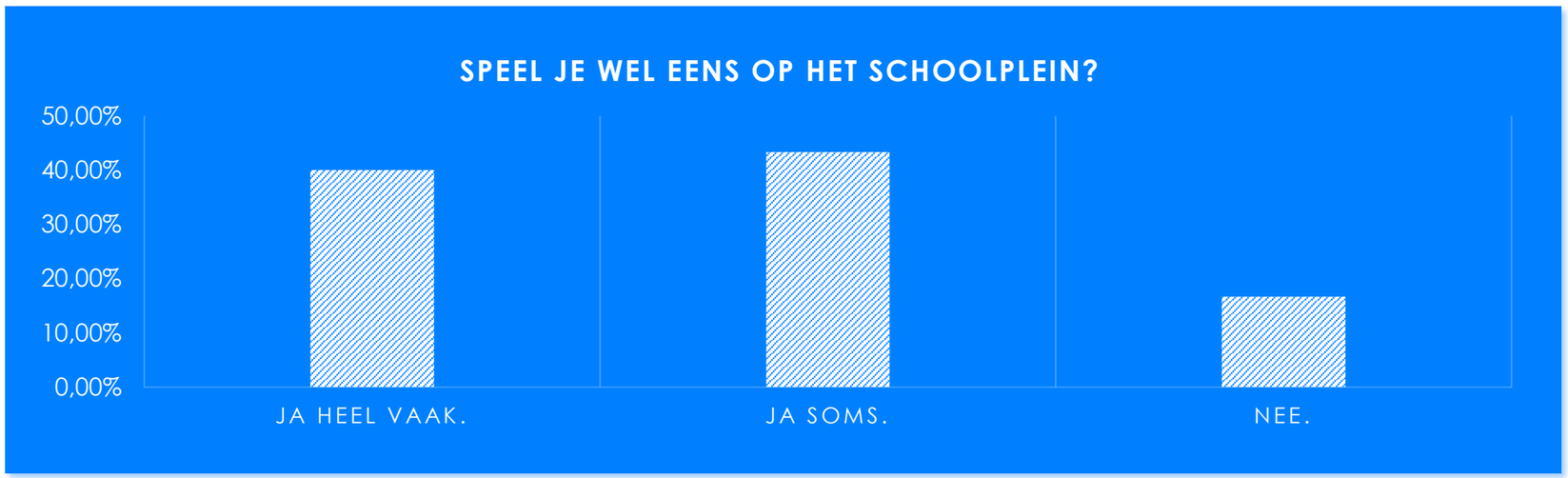
Over de mogelijkheden voor sporten zijn respondenten iets kritischer. Iets meer dan de helft geeft aan dat de mogelijkheden matig, weinig of niets zijn in het dorp.

Hetzelfde geldt voor mogelijkheden tot ontmoeting in de dorpen.

Een klein deel van de respondenten geeft aan een beperking te ervaren bij het naar buiten gaan. Bij de vraag wat die beperking is, staan veel verschillende opties. Lang niet iedereen heeft daar een reden bij gegeven. Één persoon geeft aan een goed toilet te missen. Een aantal anderen zijn slecht ter been.

Resultaten bewonersbevraging kinderen en jongeren





Toelichting

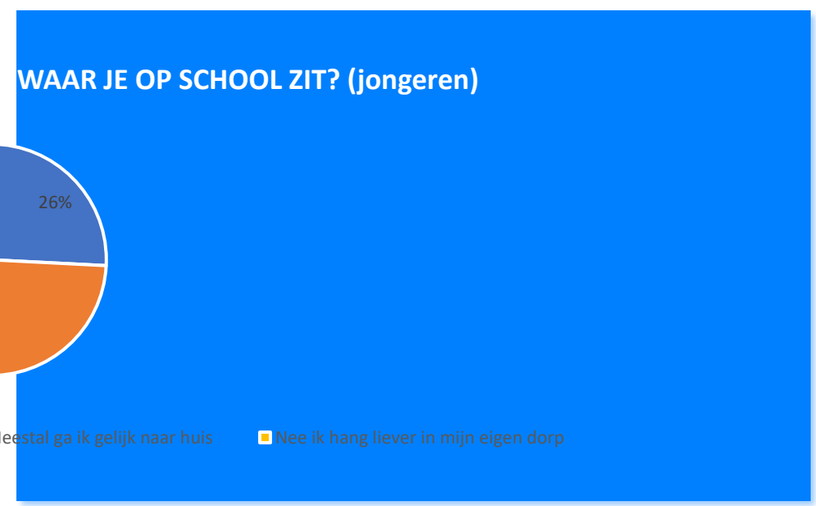
Kinderen lopen of fietsen meestal naar hun speelplek. De beste speelplek ligt dus vaak op loopafstand.

Ook de schoolpleinen zijn een populaire plek om te spelen. Vaak hebben schoolpleinen een centrale functie in het netwerk van speelvoorzieningen. Kinderen komen er vrijwel iedere dag, waardoor de school en het schoolplein een praktische plek zijn om af te spreken met vriendjes, om van daaruit wellicht verder de buurt in te gaan.

Het grootste gedeelte van de kinderen gaat fietsend naar school. Ook lopen wordt veel gedaan. Een klein deel wordt gebracht met de auto of gaat op nog een andere manier naar school. Dat kan bijvoorbeeld het OV betekenen.

In De Fryske Marren zijn een aantal kernen met een middelbare school, waardoor daar veel jongeren ook van buiten de kern komen. Dat blijkt ook uit de resultaten van de vragenlijst. Een kwart blijft vrijwel altijd hangen in de kern van de school. Daarnaast geeft de helft aan soms te blijven, maar dan alleen als vrienden dat ook doen.





Colofon

BOSS

Leidraad voor een integrale aanpak voor Bewegen, Ontmoeten, Spelen en Sporten (BOSS) in De Fryske Marren

Auteur

OBB Spelmakers + Ruimtedenkers

L.M. Banninga

I. Bergink

C. Hoff

E.G. Oost-Mulder

Opdrachtgever

Gemeente De Fryske Marren

E. Mur

Alle rechten voorbehouden OBB-Ingenieurs © 31-mei-23. Overleg bij kopiëren even, o.a. zodat de strekking niet uit verband raakt.